

Romémbu rekwa du takwaka Pol hayindén nyinga

Pol déka jémbaka dé wa

¹ Wuni Pol, Kraisa Jisasna jémba yakwa du wuni. God wuniré dé waséke, wuni déka hundi hura yita du takwaré Godna yikafre hundi wawute.

² Godna yikafre hundi angi dé: Hanja God dé déka profetré wa, “Wuni wuna du takwaré yikafre hurutawuni. Wu mwi hundi dé. Guni wunde du takwaka hundi watanguni.” Wungi wandéka di wun hundi hayi déka nyingambu.

³ Wun yikafre hundi wata God déka nyanka dé wa. Dé héfambu rekwa du xakundaka maki, takwa hési lé déré héra. Héraléka dé hanja rendé néma du Devitna hémémbu dé zaku.

⁴ Xakundéka God hambuk yata wandéka dé hiyae hwaé dé wambula ramé. Raméndénka Godna Hamwinya naniré dé wakwe, wu Godna nyan dé, nana Néma Du Jisas Kraisa dé.

⁵ God wandéka Jisas Kraisa naniré yikafre huruta wunika déka jémba dé hwe, wuni déka hundi hura yikwa du rewute. Reta wuni déka hundi wa, atéfék héfambu rekwa du takwa Kraiska jémba sarékéta déka hundi jémba xékéta wandéka maki yandate. Wungi hurundat, atéfék xe Kraisna ximbu harékétandi.

⁶ Guniré akwi hundi wawute God dé mawuli ye. Guniré akwi God dé waséke, guni akwi Jisas Kraisna du takwa rengute.

⁷ Guni Romémbu rekwa du takwa, gunika wuni ané nyinga hayi. God gunika némafwimbu mawuli yata wandéka guni déka du takwa renguka gunika wuni hayi. Nana yafa God akwi Néma Du Jisas Kraisa akwi guniré yikafre huruta, nakélak huru mawuli hwembét guni jémba rengute wuni Godré wakwexéké.

Pol Romémbu rekwa du takwaré xénjoka dé mawuli ya

⁸ Tale wuni ané hundi watawuni. Atéfék héfambu rekwa du takwa di hundi saféta di xéké, guni Jisas Kraiska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nanguka. Wungi xékéndaka wuni gunika xékélakita wuni Jisas Kraisna ximbu wata wuna Godka wuni diména wuni nae.

⁹ Wuni wuna mawulimbu, wuna hamwinyambu, wuna hambuk atéfékmbu wuni déka jémba ye. Déka jémba yata wuni déka nyanka hundi wa. Wuni déka jémba yata dé wali hundi buléta gunika wuni déré wakwexéké, atéfék nukwambu. Wungi wawuka God wawun hundi dé xékélaki.

¹⁰ Wuni déré wakwexékéta ané jooka akwi wuni déré wakwexéké. Némbuli dé mawuli yata gunika yatewuka yambu hurundét, wuni ye guniré xétawuni.

¹¹ Wuni guniré xénjoka némafwimbu mawuli yata déré wuni wakwexéké. Guniré xéta guni wali hundi buléwut, Godna Hamwinya gunika hambuk hweta guna mawuli yikafre hurundéte, wuni mawuli ye. Godna Hamwinya guna mawuli yikafre hurundét, guni Godna jémba yangute, wuni mawuli ye.

¹² Dé wungi yandét, guni Godka jémba sarékéta wuna mawuli yikafre hurungut, wuni Godka jémba sarékéta guna mawuli yikafre huruwut, nani atéfék yikafre mawuli yata Godna jémba yatame. Wungi wuni mawuli ye.

¹³ Wuna nyama bandi, guni jémba xékélakingute wuni mawuli ye. Tale wuni gunika yanjoka séfélak nukwa wuni wa. Wataka yinjoka wuni huru-fatiké. Nak héfambu reta wuni wumbu rekwa du takwaré Jisas Kraisna hundi wawuka di Kraiska jémba sarékéta di déka du takwa xaku. Guni akwi wungi xakungute, wuni yae déka hundi wata guniré yikafre hurunjoka wuni mawuli ye.

¹⁴ God wuniré dé wa, wuni Jisas Kraisna hundi atéfék du takwaré wawute. Wandéka wuni Grikna hundimbu bulékwa du takwa, Grikna hundimbu buléhafi yakwa du takwa, jémba xékélakikwa du takwa, xékélakihafi yakwa du takwa, diré atéfék Jisas Kraisna hundi watawuni.

¹⁵ Wata wuni hafu wuni guni Romémbu rekwa du takwaré akwi wun hundi wanjoka wuni némafimbu mawuli ye.

Jisas Kraisna hundi Godna hambuk dé

¹⁶ Wuni Jisas Kraisna hundika wuni yikafre mawuli male ye. Mawuli yata wuni wun hundi wanjoka wuni roohambawuni. Wun hundi Godna hambuk dé. Nawulak du takwa wun hundi xéka Jisaska jémba sarékéndaka dé God di atéfék dé héra, Satanéna tambambu. Tale Judana du takwa di wun hundi xéka di Jisaska jémba saréké. Némbuli nak téfana du takwa akwi di wun hundi xéka di Jisaska jémba saréké.

17 God Jisas Kraiska hundi wata dé naniré wakwe, du takwa déka makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa retendakaka. Di Jisas Kraiska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nae di déka makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa retandi. Wun yambu male dé re. Déka makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa retembeka yambu nak akwi rehambandé. Wun yambuka Godna nyingambu angi dé wa: “Yikafre sémbut hurukwa du takwa di Godka jémba sarékéta déka hundika ‘Mwi hundi dé’ naata di jémba retandi, wungi re wungi re.”

Atéfék du takwa Godka di hu hwe

18 God anwambu reta dé déka mawuli naniré wakwendéka nani xékélaki, God atéfék haraki saraki sémbutka hélék yata wun sémbutka mawuli wita hurundan haraki saraki sémbut diré hasa hwetandé. Godka hu hwekwa du takwa, haraki saraki sémbut hurukwa du takwa, di wungi haraki saraki sémbut huruta di mwi hundiré di takatéfi. Wun mwi hundi Godka dé wa.

19 God jémba yata dé déka sémbut fakuhandandé. Jémba yata dé atéfék du takwaré wakwendéka di atéfék déka di xékélaki, deka mawulimbu.

20 Hanja God atéfék jondu dé hurataka. Wun huratakandén nukwa akwi némbuli akwi du takwa di nyir, héfa, atéfék huratakandén jonduré akwi xéta di déka sémbut nawulakéka di xékélaki. Déka sémbut xéhambandi. Déka huratakandén jonduré xe di xékélaki, déka hambuk wungi re wungi re rendéka dé atéfék néma duré sarékéngwanda dé deka néma du re. Wungi xékélakita Godré angi yamba wakéndi, “Nani ménika xékélakihambame.”

Wungi yamba wakéndi, huratakandén jonduré xéndanka.

²¹ Di Godka xékélakita di angi wandat, “God nana Néma Du dé.” Wungi wandat, wu sékérékétandé. Wungi wahambandi. Wahafi yata di Godna ximbu harékéhambandi. Harékéhafi yata yikafre huratakandén jonduka di Godka diména nahambandi. Di wangété du maki di deka mawuli laréhafi yandéka di halékingambu reta jémba sarékéhambandi.

²² Sarékéhafi yata di wa, “Nani séfélak jonduka nani xékélaki.” Wungi wata di wangété du di.

²³ Wangété yata di Godka hu hwe. Nana God dé nukwa hanyikwa maki wungi re wungi re God dé. Nana Godka hu hweta di yénataka godka wa. Hiy-atekwa du maki, afwi maki, bali maki, hambwe maki, wungina du tandan yénataka godka di wa.

Du takwa di nak maki nak maki haraki sémbut huru

²⁴ Wungi hu hwendaka dé God diré yatakandéka di haraki saraki mawuli xékéta di nawulak du takwa wali di deka séfimbu haraki sémbut huru. Nawulak du deka sémbutré xe di watandi, “Di haraki sémbut hurukwa du di.”

²⁵ Di Godna mwi hundika hu hweta di yénataka hundi di xéké. Xékéta di yénataka godka di mawuli ye. Mawuli yata atéfék jondu huratakandé Godna ximbu harékéhafi yata, déka jémba yahafi yata, di God huratakandén jonduka jémba yata wun jonduna ximbu di haréké. God male yikafre dé. Nani déka ximbu wungi re wungi re harékémbet, wu yikafre dé. Wu mwi hundi dé.

26 Di wungi Godka hu hwendaka God diré yatakandéka di haraki saraki mawuli xékéta di haraki sémbut huru. Huruta di takwa akwi God hwendén sémbut yatakataka di du wali hwanjoka hélék yata hésí takwa wali hwanjoka di mawuli ya.

27 Du akwi God hwendén sémbut yatakataka di haraki saraki mawuli xékéta takwa wali hwanjoka hélék yata di du wali hwanjoka di mawuli ya. Deka mawulimbu ya maki yanéndéka duka male némafwimbu mawuli yata di du wali haraki sémbut huru. Wungi hurundan haraki saraki sémbut deka mawuli, deka séfiré akwi, dé haraki huru. Wun haraki saraki sémbut deka mawuli deka séfiré haraki hurutendékaka, God hanjambu dé wa.

28 Tale di Godka xékélakitaka hukémbu di Godna ximbu harékénjoka hélék di ya. Hélék yata di Godka hu hwendaka dé God haraki wangété duna mawuli dika dé hwe, di haraki saraki sémbut hurundate.

29 Hwendéka deka mawulimbu haraki saraki mawuli dé sukweké. Sukweka téndéka di angi nak maki nak maki haraki saraki sémbut huru. Di hafuka jondu héranjoka mawuli yata, du takwaka haraki saraki mawuli yata, du takwana jonduka mawuli raméta, du takwaré xiyaata, waru wareta, du takwaka yéna yata, du takwaré haraki hurunjoka mawuli yata, du takwaka hungalimbu hundi buléta,

30 du takwaka yénataka hundi wata, Godka hu hweta déka mama reta, du takwaré haraki hundi wata, deka ximbu harékéta, hurundan jooka harékéta hambukmbu wata, haraki saraki jondu nawulak akwi hurunjoka sarékéta, deka yafa ayi-wana hundi xékéhafi yata,

³¹ yikafre joo hurunjoka xékélakihafi yata, wandan maki huruhafi yata, du takwaka némafwimbu mawuli yahafi yata, du takwaka saréfa nahafi yata, wungi di haraki saraki sémbut huru.

³² Wungi hurukwa du takwa di xékélaki. Hanja God dé wa, wunde du takwa hurundan haraki saraki sémbut diré hasa hwendét, di hiyatandi. Wungi xékélakita di wun haraki saraki sémbut yatakahafi yata di wun haraki saraki sémbut di huru. Wun haraki sémbut male huruhambandi. Angi akwi di huru. Du takwa wun haraki saraki sémbut hurundaka di diré wa, “Wu yikafre dé.” Wungi di wa.

2

God yikafre kot xékétandé

¹ Guni angi guni we, “Wunde du takwa di haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di. God hurundan haraki saraki sémbut diré hasa hwetandé.” Guni wun hundi wakénguni, guni akwi di hurundan haraki saraki sémbut hurungukandé. Guni wun hundi du takwaka wata guni hafuka akwi guni we.

² Nani xékélaki. God wun haraki saraki sémbut hurukwa du takwaré hurundan haraki saraki sémbut hasa hwendét, sékérékétandé. Wungi nani xékélaki.

³ Guni mé saréké. Guni nawulak du takwa wungi hurundan haraki saraki sémbutka dika haraki hundi wata guni akwi wun haraki saraki sémbut hurungut, God guniré haraki hundi watandé, o yingi maki dé? Guniré haraki hundi wata hurungun haraki saraki sémbut guniré akwi hasa hwetandé.

⁴ Guni xékélaki. God gunika saréfa naata guniré dé yikafre huru. Huruta hurungun haraki saraki sémbut guniré bari hasa hwenjoka sarékéhambandé. Wun jooka guni angi wakénguni, “Wu baka joo dé. Néma joo yingafwe.” Wungi wahafi yata guni angi guna mawulimbu watanguni, “God dé nanika dé saréfa na, nani hurumben haraki saraki sémbut yatakambete.”

⁵ Guni Godka jémba sarékéhafi yata guni wungi wahambanguni. Guni guna haraki saraki mawuli xékéta guna mawulimbu hambuk yata haraki saraki sémbut guni huru. Huruta guni hurungun haraki saraki sémbut yatakanjoka hélék yanguka God gunika mawuli dé wi. Hukémbu God némafwi kot xékéta néma du retendéka nukwambu némafwimbu mawuli wita hurungun atéfék haraki saraki sémbut guniré hambukmbu hasa hwetandé. Wun nukwambu God atéfék du takwa hurundan sémbutka xékéta hundi watandé. Wandét atéfék du takwa watandi, “Déka hundi yikafre dé. Dé jémba male dé huru.” Wungi wata déka jémbaka xékélakitandi.

⁶ God atéfék du takwaré hurundan sémbut hasa hwetandé.

⁷ Du takwa nawulak deka mawulimbu hambuk yata di wendé nahafi yata yikafre sémbut huruta Godka yindaka yambumbu di yi. Di Godna makambu néma du takwa reta di dé wali wungi re wungi re jémba renjoka mawuli yata di déka hambuk jémba ya. Wungi hurukwa du takwaré God yikafre jondu hasa hwendét, di dé wali jémba retandi, wungi re wungi re.

⁸ Du takwa nawulak deka séfika male sarékéta deka xi harékénjoka mawuli yata di Godna mwi

hundika xékéhambandi. Xékéhafi yata di haraki saraki sémbut di huru. Wungi hurukwa du takwaka God némafwi mawuli wita hurundan haraki saraki sémbut hambukmbu hasa hwe-tandé.

⁹ Dé wandét haraki saraki sémbut hurukwa du takwaka némafwi xakéngali xakutandé. Tale Judana du takwaka némafwi xakéngali xakutandé. Hukémbu nak téfana du takwaka akwi xakutandé. Xakundét di atéfék némafwi hangéli hératandi.

¹⁰ God yikafre sémbut hurukwa du takwaré yikafre hurutandé. Tale Judana du takwaré yikafre hurutandé. Hukémbu dé nak téfana du takwaré akwi yikafre hurutandé. Hurundét deka mawuli jémba téndét dé deka xi harékéndét di déka du takwa reta dé wali natafa mawuli héraata jémba retandi.

¹¹ God wungi hurutendékaka sarékéta nani xékélaki. God atéfék du takwaré natafa hundi male dé wa.

¹² Nak téfana du takwa di Moses wandén hambuk hundi xékélakihafi yata di haraki saraki sémbut hurundat, God Moses wandén hambuk hundika sarékéhafi yata deka hurundan haraki sémbutka male sarékéta wandét, di hiyatandi. Judana du takwa di Moses wandén hambuk hundi xékélakita haraki saraki sémbut hurundat, God kot xékékwa néma du reta Moses wandén hambuk hundika sarékéta hurundan haraki saraki sémbut diré hasa hwetandé. Di akwi God wali yamba rekéndi.

¹³ Moses wandén hambuk hundi xékéta wandén maki hurukwa du takwa Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa retandi. Moses wandén hambuk hundi baka xéka wandén maki huruhafi yakwa du takwa Godna makambu yikafre sémbut

hurukwa du takwa yamba rekéndi.

¹⁴ Nak téfana du takwa di Moses wandén hambuk hundika xékélakihambandi. Xékélakihafi yata deka mawuli xékéta Moses wandén maki hurundaka nani xékélaki. Hambuk hundi nak deka mawulimbu dé té. Téndéka di Moses wandén hambuk hundika xékélakihafi yata deka mawulimbu tékwa hundika xékéta di Moses wandén maki di huru.

¹⁵ Nani diré xéta nani xékélaki. God déka hambuk hundi deka mawulimbu dé wa. Wandéka deka mawuli diré dé angi wa, “Ané joo huruta yikafre joo guni huru. Wun joo huruta haraki joo guni huru.” Wun jooka xékélakindate deka mawuli sarékémbu diré dé wungi wa.

¹⁶ Nani xékélaki. God némafwi kot hurutendéka nukwambu deka mawulika sarékétandé. Wun nukwa dé wandét, dé Jisas Kraiss kot xékékwa néma du reta, du takwa fakundan mawuli, fakuta hurundan jonduka akwi hundi watandé. Wuni Jisas Kraissna hundi du takwaré wata, dé wungi yatendékaka wuni we.

Juda di wa, “Moses wandén hambuk hundi naniré yikafre hurutandé”

¹⁷ Guni nawulak Judana du takwa reta guni guna ximbu harékéta guni wa, “Nani Judana du takwa nani re. Reta nani Moses wandén hambuk hundi xékéta nani Godna du takwa nani re.”

¹⁸ Wungi wata guni xékélaki, God mawuli yandéka hurutenguka jémbaka. Xékélakinguka nak du guniré Moses wandén hambuk hundika wakwendéka guni xékélaki. Méta joo yikafre joo dé? Méta joo haraki joo dé? Wungi guni xékélaki.

19-20 Xékélakita guni guna mawulimbu guni wa, “Nani Moses wandén hambuk hundika nani jémba xékélaki. Xékélakita nani atéfék mo hundika akwi mwi hundika akwi nani xékélaki. Wungi xékélakita nani dama hiyandé duka yambu wakwekwa du maki, nani xékélakihafi yakwa du takwaré Godna hundika wakwetame. Ya yanéta halékingambu hanyindéka maki, nani xékélakihafi yakwa du takwana mawuliré yikafre hurutame. Hurumbet di Godka jémba xékélakitandi. Wangété du takwa, yikama nyangwal maki reta xékélakihafi yakwa du takwaré nana hundika wakwetame, di nani maki rendate.”

21 Wungi wata guni du takwaré guna hundika wakweta métaka we guni xékélakihafi ye? Guni wungi huruta haraki saraki sémbut guni huru. Guni du takwaré guni we, “Guni sélé hérakénguni.” Wungi wata guni sélé guni hérae.

22 Guni diré guni wa, “Guni nak duna takwa wali haraki saraki sémbut hurukénguni.” Wungi wata guni nak duna takwa wali haraki saraki sémbut huru. Guni diré guni we, “Guni yénataka godka hu hwetanguni.” Wungi wata guni yénataka godka harékéndaka geré wulaaye jondu sélé guni héra.

23 Guni guna ximbu harékéta guni we, “God nanika hwendén hundi dé. Wu yikafre male hundi dé.” Wungi wata guni wun hambuk hundika xékéhafi yata wandén maki huruhambanguni. Wungi huruhafi yata guni Godna xiré guni haraki huru.

24 Guni Judana du takwa wungi hurungunka Godna nyingambu angi dé wa: Nak téfana du takwa hurungun haraki saraki sémbutré xéta

Godka di haraki hundi we.

God duna séfiré xéhafi yata deka sébutré dé xé

²⁵ Nani Judana du séfi sékémben sébutka watawuni. Guni yikama nyangwal renguka di Moses wandén hambuk hundika xéka di guna séfi di séké. Di guna séfi sékéndat, guni Moses wandén hambuk hundi xékéta wandén maki huruta, wu Godna du retanguni. Wu yikafre dé. Wu mwi hundi dé. Di guna séfi sékéndat, guni Moses wandén hambuk hundika xékéhafi yata guni nak téfana du maki guni retanguni. Godna du yamba rekénguni.

²⁶ Nak téfambu rendaka séfi sékéhafi yandan du di Moses wandén hambuk hundika xékélakihafi yata, Moses wandén maki huruta, di Godna du retandi. Wungi reta di Godna makambu Judana du séfi sékéndan du maki retandi. Wun hundi akwi wu mwi hundi dé.

²⁷ Wungi reta séfi sékéhafi yandan du, Moses wandén maki huruta yikafre sébut di huru. Guni Moses wandén hambuk hundi xékélakita wandén maki huruhafi yata guni haraki sébut guni huru. Di nak téfana du yikafre sébut hurundaka guni Judana du haraki sébut hurunguka di guna sébutré xe, wafewana, angi watandi, “Wu haraki saraki sébut hurukwa du takwa di.” Wungi watandi.

²⁸ Guni Juda guni we, “Atéfék Judana du di Godna du di. Di Judana hémémbu xaakwa di di akwi Judana du di. Di atéfék Moses wandén hambuk hundi xéka di deka dunyana séfi di séké. Di atéfék nana hambuk hundi xéka di Godna du

re.” Wungi wanguka wuni angi wuni we: Wu yingafwe.

²⁹ Judana du nawulak male di Godna du di. Wun du angi di. God deka sékéndan séfika sarékéhambandé. Deká mawulika male dé saréké. Deká mawulimbu di Godka jémba sarékéndaka Godna Hamwinya deka mawulimbu dé té. Téta dé wa, di yikafre sémbut hurundate. Wunde du di hambuk hundika sarékéhafi yata Godna Hamwinyana hundi xékéta di Godna du di re. Wungi rendaka ané héfambu rekwa du takwa deka ximbu harékéhafi yandaka God deka ximbu dé haréké.

3

God déka hundi yamba yatakakéndé

¹ Wafewana du nak wawun hundi xéka angi watandé? “God duka wungi sarékéndéka, di Judana du rendaka, méta yikafre joo God diré hurutandé, di yikafre du reta nak yikafre duré sarékéngwandédate? Di séfi sékéndaka dé God méta yikafre joo diré hwetandé?”

² Dé wungi wandét, wuni déré angi watawuni, “Di Judana du rendaka, wu némafwi joo dé. God dika nak maki nak maki yikafre joo dé hwe. Tale dé déka hambuk hundi nyingambu haaye dé dika wun nyinga dé hwe, di déka nyingaka jémba hatita nak du takwaré déka hundi wandate.”

³ Wuni wungi wawut wafewana dé angi watandé? “Dika bu hwendé. Wu mwi hundi dé. Nani xékélaki. Juda nawulak Godka jémba sarékéhafi yata déka hundika di yataka. Wungi

yatakandaka, wafewana God akwi déka wandén mwi hundika yatakatandé?”

⁴ Dé wungi wandét, wuni déré angi watawuni: “Yingafwe. Wungi yamba wakéme. Atéfék du takwa yéna yandat, nani xékélakitame. God yéna yahafindé. Wandén maki male hurutandé. Wandén hundi yamba yatakakéndé. Wungi hurundékaka Godna nyingambu rekwa hundi angi dé wa:

Méni God méni hundi wamét, du takwa xéka watandi, ‘Déka hundi wu mwi hundi dé.’

Wungi wandat nak du takwa kot xékékwa néma duré ménika wandat, méni wamét ména hundi deka hundiré sarékéngwandétandé.”

⁵ Wafewana nawulak du angi watandi? “Nani Godna hundi yatakataka haraki saraki sémbut hurumbet, nawulak du naniré xéta watandi, ‘God yikafre male dé. Haraki saraki sémbut hurundaka maki, dé haraki saraki sémbut huruhambandé. Yikafre sémbut male dé huru.’ Wungi wandat, wu yikafre dé. Nani wungi haraki saraki sémbut huruta Godna yikafre sémbut nani wakwe. Wakwembet, God hurumben haraki saraki sémbut naniré hasa hwendét, wungi haraki dé.”

⁶ Di wungi wandat, wuni diré watawuni, “Wungi yingafwe. Dé haraki saraki sémbut hasa hwehafi yata, yingi maki nae dé atéfék du takwaka kot xékékwa néma du retardé?”

⁷ Wafewana wunde du wambula wata angi watandi? “Nani yéna yambet, nawulak du naniré xéta angi watandi, ‘God dé mwi hundi wakwa du dé. Wandén mwi hundi yamba yatakakéndé. Dé wun du yandan maki yéna yahafindé. Nani

déka ximbu harékétame.’ Di wungi wandat, wu yikafre dé. Nani yénataka hundi wata nani God wandén mwi hundiré nani wakwe. Nani yénataka hundi wambeka di Godna ximbu harékéndaka, yingi maki nae God haraki saraki wamben hundi hasa hwetandé naniré?”

⁸ Wun du wungi wandat, wuni dika watawuni, “Wungi yingafwe. Wungi yamba wakénguni.” Wungi watawuni. Du nawulak yéna yata di wa, “Pol dé naniré hundi wa, nani haraki saraki sémbut hurutame, yikafre joo xakundéte.” Wungi wata yéna yandanka God wungi wakwa du takwaré wandan haraki saraki hundi hasa hwetandé. Wu yikafre dé.

Yikafre sémbut hurukwa du rehambwe, yingafwe

⁹ Wafewana wunde du wambula wata angi watandi? “Nani Juda Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa rembeka nak téfana du takwa Godna makambu haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di re, o yingafwe?”

Di wungi wandat, wuni dika angi watawuni: Wungi yingafwe. Wun jooka wundé wawu. Judana du takwa, nak téfana du takwa, atéfék du takwa di haraki saraki sémbut huruta di wun haraki sémbutna ekombu di té.

¹⁰ Wungi témbekaka Godna nyingambu rekwa hundi angi dé wa:

Yikafre sémbut hurukwa du takwa rehambwe, yingafwe.

¹¹ Atéfék du takwa jémba xékélakihafindi.

Godka hwakékwa du takwa rehambwe.

¹² Atéfék du takwa Godna yambu wundé yatakanda.

Yatakataka di atéfék haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di re.

Yikafre sémbut hurukwa du takwa rehambwe, yingafwe.

Nani yikafre sémbut hurukwa du natafa maleka hwaka, yamba xékéme. Yingafwe.

¹³ Deka hundi wu hiyandé du réméndan hwandafu maki dé.

Deka tékalimbu di yénataka hundi wata di yéna ya.

Deka hundi séfimbu hambwe tindéka du hiyandaka haraki hunyi maki dé té.

¹⁴ Haraki saraki hundi deka mawulimbu dé sukweka té.

Téndéka di rékambambu wata nak maki nak maki haraki saraki hundi male di bulé.

¹⁵ Nawulak du takwaré xiyanjoka di bari fétékéra yi.

¹⁶ Wungi ye di deka yindaka yambumbu rekwa du takwaré haraki huruta wunde du takwaré néma xak di hwe.

¹⁷ Di nawulak du takwa wali jémba retendaka sémbutka xékélakihambandi.

¹⁸ Di Godka sarékéhafi yata déka roohambandi.

¹⁹ Godna nyingambu rekwa hundi wungi dé wa, nani Godna hambuk hundina ekombu rekwa du takwaka. Nani atéfék héfambu rekwa du takwa nana haraki saraki sémbutka xékélakimbete, dé wungi wa. Nani wungi xékélakita, God némafwi kot xékéta néma du retendéka nukwambu, nani déka makambu téta déka hundi xékéta déka hundi hasa wanjoka, nani atéfék hurufatikétame.

²⁰ Nani Godna hambuk hundi xékéta nani xékélaki. Nani atéfék nani haraki saraki sémbut huru. Huruta nani Moses wandén hambuk hundi xékéta wandén maki huruta, Godna makambu

yikafre sémbut hurukwa du takwa renjoka nani hurufatiké. Wungi nani xékélaki.

Kraiska jémba saréké kwa du di Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du retandi

²¹ Némbuli nani Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa rembete, dé yambu nak naniré dé wakwe. Wun yambu Moses wandén hambuk hundi xékéndaka yambu yingafwe. Hanja Moses akwi, Godna profet akwi di naniré wa, wun yambuka.

²²⁻²³ Wun yambu angi dé. Nani Jisas Kraiska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nambet God wandét nani déka makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa retame. Judana du takwa, nak téfana du takwa, nani atéfék haraki saraki sémbut nani huru. Huruta nani yikafre male God wali rehafi yata afakémbu nani re.

²⁴ Rembeka dé naniré baka yikafre huruta angi dé wa, “Krais Jisas hiyae guniré Satanéna tambambu hérandéka guni déka jémba sarékéta némbuli wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa guni re.” Wungi dé wa.

²⁵ God wandéka Krais Jisas gaye dé séfé lak duna makambu dé hiya. Hiyandénka nani déka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nambet, déka nyéki hurumben haraki saraki sémbutré yakwanyindét, God naniré hurumben haraki saraki sémbut hasa yamba hwékéndé. God déka yikafre male sémbut naniré wakwenjoka dé Kraisé wandéka dé hiya. Godna yikafre sémbut angi dé. Hanja God hurundan haraki saraki sémbut dé bari hasa hwehambandé. Wungi hasa

hwehafi yata dé Krai nanika hiyatendéka nukwaka dé haxé. Krai Jisas hurumben haraki saraki sémbutka hiyandéka dé God naniré déka yikafre sémbut wakwe.

²⁶ Krai Jisas hurumben haraki saraki sémbutka hiyandéka némbuli nani xékélaki. God yikafre sémbut male dé huru. Hurundéka nani Jisaska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nambeka dé naniré wa, “Guni wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa guni.” Wungi wandéka nani wungi xékélaki.

²⁷ Guni mé xéké. Nani wungi xékélakimbet, héndé harékéte, deka hafu ximbu? Yingafwe, yamba harékékéme. Nana ximbu harékémbeka sémbut bu hényi. Méta sémbut wun sémbutré dé sarékéngwandé? Moses wandén hambuk hundi xékéta wandén maki hurumbeka sémbut wana? Yingafwe. Jisaska jémba sarékémbeka sémbut dé sarékéngwandé.

²⁸ Sarékéngwandéndéka xékélakita nani angi wa, du nak Moses wandén hambuk hundika xékéhafi yata Krai Jisaska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” naata, dé Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du retardé.

²⁹ Guni mé saréké. God Judana God male dé wana? Dé nak téfana du takwana God akwi dé wana? Yawundu. Dé wun nak téfana du takwana God akwi dé.

³⁰ God natafa male dé. Dé natafa hundi dé wa, atéfék du takwaré. Judana du takwa Krai Jisaska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nandat, God dika “Yikafre sémbut hurukwa du takwa” natandé. Nak téfana du takwa Krai Jisaska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nan-

dat, God dika akwi “Yikafre sémbut hurukwa du takwa” natandé.

³¹ Dé wungi watendékaka sarékéta, nani angi yamba wakéme, “Nani Krai Jisaska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” naata nani Moses wandén hambuk hundika nani hu hwe.” Wungi yamba wakéme. Nani Krai Jisaska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” naata wungi male nani Moses wandén hambuk hundi jémba xéké.

4

God Abrahamka dé wa, “Dé yikafre sémbut hurukwa du dé”

¹ Némbuli nani Judana mandéka Abrahamka sarékétame. Dé nani maki du dé. Dé méta jémba yandéka God dé déré yikafre huru? Wunka yingi watame?

² Dé yikafre jémba yandéka God yandén jémbaka sarékéta déka “Yikafre sémbut hurukwa du dé” nandét, dé hafu déka ximbu hali harékéndé. God déka jémbaka sarékéhafi yandéka Abraham Godna makambu téta déka hafu ximbu yamba harékékéndé.

³ Godna nyingambu rekwa hundi angi dé wa: Abraham Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nandéka God dé déka “Yikafre sémbut hurukwa du dé” na.

⁴ Mé saréké. Nana du nak duka jémba yandéka dé déka jémbaka yéwa hwe. Hwendéka hérandéka nani angi wahambame, “Déka saréfa naata dé yéwa hwe.” Wungi wahafi yata nani wa, “Yandén jémbaka dé hwe.” Wungi nani wa.

⁵ Mé saréké. Du nak Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du renjoka mawuli yata hambuk jémba yanjoka sarékéhafi yata Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nandét, God wun duka “Yikafre sémbut hurukwa du dé” natandé. God hafu dé wa, haraki saraki sémbut hurundé du takwa déka makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa rendate.

⁶ Hanja rendé du Devit akwi wun jooka angi dé wa. Du takwa Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa renjoka, yandan jémbaka sarékéhafi yata, Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” naata, wunde du takwa yikafre mawuli yatandi. Wun jooka Devit Godna nyingambu angi dé hayi:

⁷ Néma Du God du takwana haraki saraki mawuli huréhaléka hurundan haraki saraki sémbut yakwanyindét, wunde du takwa yikafre mawuli yatandi.

⁸ Dé hurundan haraki saraki sémbutka sarékéhafi yandét, di yikafre mawuli yatandi.

Devit wungi dé hayi.

⁹ Nani jémba sarékétame. Devit wun hundi hayita dé séfi sékéndé duka male dé hayi, o séfi sékéhafi yandé duka akwi wun hundi dé hayi? Dé séfi sékéhafi yandé duka akwi dé hayi. Nani xékélaki. Abraham Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nandéka God déka dé wa, “Dé yikafre sémbut hurukwa du dé re, wuna makambu.” God wungi dé wa, Abrahamka.

¹⁰ Yimba nukwa God dé wungi wa? Abrahamna séfi sékéndén nukwambu, o déka séfi sékéhafi yandén nukwambu? Wu, déka séfi sékéhafi yandén nukwa.

11 Tale Godka jémba sarékéndéka hukémbu dé déka séfi séké. Nawulak du xéta angi wandate, “Abraham Godka jémba sarékéta Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du dé re. Wu mwi hundi dé. Némbuli nani wun jooka nani xékélaki.” Wungi wandate God wandéka dé déka séfi séké, Abraham hanja wungi hurundéka némbuli di séfi sékéhafi yandé du Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” naata angi watandi, “Nani Abraham sarékéndén maki, Godka jémba sarékémbeka Abraham wu nana mandéka dé.” Wungi di wa. Wun duka God dé wa, “Wunika jémba sarékéta di wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du di re.”

12 Nana mandéka Abraham déka séfi sékéhafi yandén nukwa Godka jémba sarékéndén maki, nani séfi sékéndé du, nani Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nani na. Nani séfi baka sékéhambame. Nani Godka jémba sarékéta nani akwi nani wa, “Nani Abraham Godka jémba sarékéndén maki, Godka jémba sarékémbeka Abraham wu nana mandéka dé.”

God Abrahamré wandén hundi dé atéfék déka jémba sarékékwa du takwaka dé wa

13 Hanja God dé Abrahamré wa, “Wuni atéfék héfa hwetawuni, ménika akwi, ména mandékaka akwi. Wu mwi hundi dé.” Wun hundi wata Abraham Moses wandén hambuk hundi xékéta wandén maki hurundénka, God sarékéhambandé. Wun hundi wata God dé saréké, Abraham déka jémba sarékéta déka makambu yikafre sémbut hurukwa du rendénka.

14 Du takwa nawulak di wa, “Nani Moses wandén hambuk hundika xékéta wandén maki

hurumbet, God Abrahamka wandén joo nanika hwetandé.” Wungi wandat wungi hurukwa du takwaka God hwendét, nani angi watame, “Nani Godka jémba sarékémbet, wu baka joo dé. God Abrahamré wandén mwi hundi wundé yatakandé.”

¹⁵ Wungi yamba wakéme. Nani Moses wandén hambuk hundika xékéta, wandén maki hurunjoka mawuli yata, wun hundi nak huruhafi yambet, Godna mawuli wi nanika retandé. Moses wandén hambuk hundi rehafi yandét, nani wun hambuk hundika hu yamba hwekéme.

¹⁶ Wun hundika sarékéta nani xékélaki. Du takwa Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nandat, God diré wandén maki, diré yikafre hurutandé. Hurundan yikafre jooka sarékéhafi yata, mawuli yandéka maki dé diré yikafre hurutandé. Huruta Abrahamna atéfék mandékaré yikafre hurutandé. Wu mwi hundi dé. Moses wandén hambuk hundi xékéta wandén maki huruta Godka jémba sarékékwa du takwa akwi, Moses wandén hambuk hundi xékéhafi yata Abraham maki Godka jémba sarékékwa du takwa akwi, nani atéfék Abrahamna mandéka re. Rembet, God wandén maki naniré yikafre hurutandé.

¹⁷ Naniré yikafre hurutendékaka Godna nyingambu rekwa hundi angi dé wa: God dé Abrahamré wa, “Wuni wawut méni séfélak héfambu rekwa du takwana mandéka retaméni.” Wun hundi xékéta nani xékélaki. Godna makambu Abraham nani Godka jémba sarékékwa du takwana mandéka dé re. Dé Godka jémba sarékéndéka dé déré wun hundi wa. God dé hiyandé du wambula ramédate wakwa du dé.

God dé rehafi yandé joo xakundéte wakwa du dé.

18 God Abrahamré dé wa, “Ména mandéka séfélak séfélak retandi.” Wungi wandéka Abraham déka hundi xékéta dé wa, “Wandén maki, wuna mandéka séfélak hém xakutandi. Wu mwi hundi dé.” Wungi wataka angi wahambandé, “Wuni gwalefa wuni. Wuni nyangwal hérahambawuni. Yingi maki nae wuna mandéka séfélak retandi? Wu yénataka hundi dé wa.” Wungi wahafi ye dé déka nyangwalka dé haxé.

19 Déka héki hwari séfélak (100 maki) yandéka dé hiyanjoka hurukwa gwalefa du maki rendéka, déka takwa Sera akwi gwalefa ye nyan hérahafi reléka dé wun jooka sarékéhambandé. Godka jémba sarékéta God wandén hundi mwi hundi xakutek-waka dé haxé.

20 Haxéta dé angi wahambandé, “Ani nyan hérahafi yata bari hiyataani.” Wungi wahafi yata dé Godka jémba sarékéndéka déka mawuli hambuk yandéka dé Godna ximbu harékéta dé angi wa,

21 “God wuniré mwi hundi wandén maki hali hurundé. Déka hundi mwi hundi yandét, wuni hambuk ye nyan hératawuni. Wu mwi hundi dé.”

22 Wungi wata dé Godka jémba male sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” dé na. Nandénka God déka dé wa, “Dé wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du dé.”

23 Wungi wandéka wun hundi dé re Godna nyingambu. Wun hundi Abrahamka male wahambandé. Yingafwe.

24-25 Wun hundi nanika akwi dé wa. God nana Néma Du Jisasré wandéka gaye dé hurumben haraki saraki sémbutka dé hiya. Hiyandéka nani Godna makambu yikafre sémbut hurukwa

du takwa rembete, God wandéka dé wambula ramé. Raméndéka nani Abraham hurundén maki Godka jémba sarékéta, déka hundika “Mwi hundi dé” nambet, dé Abrahamka wandén maki, nanika akwi watandé. Angi watandé, “Di wunika jémba sarékéta wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa di.”

5

God dé wa, “Wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa di re”

¹ Nani Jisas Kraisna hundika xéké kwa du takwa Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nambeka God dé nanika wa, “Wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa di.” Wungi wandéka nana Néma Du Jisas Krais naniré yikafre hurundéka nani God wali natafa mawuli héraata jémba re.

² Jisas Krais nanika hiyandéka nani déka jémba sarékémbeka God nanika saréfa naata naniré baka yikafre hurundéka nani déka du takwa nani re. Reta nani yikafre mawuli yata mawuli sawuli yata, nani déka larékombu dé wali wungi re wungi re jémba retembekaka haxétame.

³ Xakéngali nanimbu xakundét wun nukwa akwi nani yikafre mawuli yata mawuli sawuli yatame. Angi nani xékélaki. Xakéngali nanika yandét nana mawuli hambuk yatandé, nani jémba témbete.

⁴ Xakéngali nanika yandét nana mawuli hambuk yandét nani jémba témbet, God nana yikafre sémbutka yikafre mawuli yatandé. Mawuli yandét,

nani dé wali jémba reséketembekaka, haxétame. Wungi nani xékélaki.

⁵ Nani baka haxéhambame. Nani xékélaki. God déka némafwi mawuli ya dé nana mawulimbu dé bleké, déka nanika hwendén Hamwinyambu. Xékélakita nani haxéta jémba tétame.

⁶ Hanja nani hambuk yahafi yambeka God wandén nukwa Krai yae dé nani déka hundi xékéhafi yandé du takwaka dé hiya.

⁷ Mé saréké. Wafewana, du nak dé yikafre sémbut hurukwa duré yikafre hurunjoka hiyatandé wana yingafwe wana? Dé hafu wungi hurunjoka mawuli yata, wu dé wun duka hiyatandé.

⁸ Nani haraki saraki sémbut hurukwa du takwa rembeka Krai naniré yikafre hurunjoka dé nanika hiya. God nanika némafwimbu mawuli yata wandéka Krai dé nanika hiya. God wungi wataka dé naniré wakwe, dé nanika némafwimbu mawuli yandékaka.

⁹ Krai hiyandéka déka nyéki hurumben haraki saraki sémbutré yakwanyindéka nani Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa nani re. Krai nanika wungi hurutaka angi akwi wungi hurutandé. Dé naniré yikafre hurundét, God hurumben haraki saraki sémbutka mawuli wihafi yata naniré hasa yamba hwekéndé. Wu mwi hundi dé.

¹⁰ Hanja Godna mama remben nukwa, dé Godna nyan hiyandéka némbuli nani Godna mama rehafi yata nani God wali natafa mawuli hérae me jémba re. Nani wungi reta nani jémba xékélaki. Godna nyan wambula raama naniré yikafre hurundéka, God hurumben haraki saraki sémbutka

mawuli wihafi yata naniré hasa haraki yamba hurukéndé. Wu mwi hundi dé.

¹¹ Wungi xékélakita nani nana Néma Du Jisas Kraisa nanika hiyandéka nani God wali natafa mawuli héraata jémba rembekaka sarékéta, nani Godka yikafre mawuli yata déka mawuli sawuli yatame.

Adam haraki sémbut hurundéka nani hiya. Jisas Kraisa naniré yikafre hurundéka nani jémba retame

¹² Nani xékélaki. Hanja tale rendé du Adam haraki saraki sémbut hura hiyandéka déka hukémbu yae ané héfambu rekwa atéfék du takwa déka mandéka reta di akwi di hiya. Hiyandaka nani akwi atéfék hiyatame, nani atéfék haraki saraki sémbut hurumbenka. Wungi nani xékélaki.

¹³ God hambuk hundi Mosesré wahafi yandén nukwa du takwa di haraki saraki sémbut huru. Wun nukwa di wun hambuk hundika xékélakihafi yata haraki saraki sémbut hurundaka God wahambandé, “Wu haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di.”

¹⁴ Wungi wahafi yandéka atéfék du takwa hiyandakandé. Adam rendén nukwambu take ye Moses rendén nukwambu di atéfék hiyandakandé. Wunde du takwa di Adam haraki saraki sémbut hurundén maki di huruhafi yata di atéfék akwi hiya. Adam dé déka hukémbu yatekwa du Jisas Kraisa waka maki dé re.

¹⁵ Adam hurundén haraki joo, God naniré baka hwendén joo, wumbére joo nata maki yingafwe. Natafa du Adam haraki sémbut hurundéka di séfélak du takwa di hiya. God hwendén joo Adam hurundén haraki jooré dé sarékéngwandé. God

nanika saréfa nae dé Jisas Kraiss hwe, nanika hiyandéte. Jisas Kraiss nanika saréfa nandéka nani séfélak du takwa jémba re.

¹⁶ Hanja natafa du Adam haraki sémbut hurundéka God hurundén haraki sémbut hasa hweta dé du takwaka wa, “Wu haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di.” Wungi wandéka di atéfék séfélak haraki saraki sémbut di huru. Hurundaka némbuli God nak maki joo huruta, dika hiyandéte Jisas Kraiss hwendéka gaye dé hiya. Hiyandéka dé God nanika wa, “Wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa di.” Wungi dé wa.

¹⁷ Hanja wun natafa du Adam haraki sémbut hurundéka dé du hiya sémbut néma du maki dé xaku. Nani atéfék wun sémbutna ekombu reta nani atéfék hiya. Wun sémbutna ekombu rembeka God nanika némafwimbu saréfa naata dé nanika hiyandéte dé du nak hwe. Wun du Jisas Kraiss nanika hiyandét déka sarékéta Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa rembete dé Kraiss hwe. Nani wun hwendén duka jémba sarékéta nani dé wali jémba reta nani néma du takwa maki retame, nawulak du takwaka.

¹⁸ Adamna natafa hurundén haraki joo dé atéfék du takwaré haraki hurundéka di Godna makambu haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di re. Kraissna natafa hurundén yikafre joo dé atéfék du takwaré yikafre hurundéka di Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa reta di dé wali wungi re wungi re jémba retandi.

¹⁹ Hanja natafa du Godna hundika hu hwendéka God dé séfélak du takwaka wa, “Wu haraki saraki sémbut hurukwa du takwa di.” Wungi dé wa. Némbuli natafa du Godna hundi xékéta wandén

maki hurundéka God dé wa, nani séfélak du takwa déka makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa rembete.

²⁰ Moses Godna hambuk hundi du takwaré dé wa, di deka haraki saraki sémbutka xékélakindat, deka haraki saraki sémbut némafwi yandéte. Némafwi yandéka Godna saréfa na akwi némafwi ye dé deka haraki saraki sémbutré dé sarékéngwandé.

²¹ Hanja haraki saraki sémbut néma du rendéka di atéfék du takwa di hiya. God nanika saréfa nandéka nana Néma Du Jisas Kraiss nanika hiyandéka God nanika dé wa, “Wuna makambu di yikafre sémbut hurukwa du takwa di.” Wungi wandéka némbuli Godna saréfana néma du rendéka nani Kraiss wali jémba retame, wungi re wungi re.

6

Nani Kraiss wali nani hiya

¹ Guni, wun jooka sarékéta yingi guni we? “Nani haraki saraki sémbut nawulak akwi hurumbet, Godna saréfana némafwi yatandé.”

² Guni wungi wangu, wuni angi watawuni: Wungi yingafwe. Wungi wakénguni. Nani wun haraki saraki sémbutka hiyae wun haraki saraki sémbut wambula yamba hurukéme.

³ Tale nani Kraiss Jissana ximbu guré naande nani dé wali natafa mawuli héraata nani dé wali nani hiya. Guni wun jooka sarékéhambanguni wana?

⁴ Nani guré nandimbenéna mo hundi angi dé, nani Kraiss wali hiyambeka di naniré rémé, gumbu. Tale Kraiss hiyandéka déré rémémbéka nana yafa God hambuk ye déré wambula

husaramé. Nani dé wali wambula raama huli mawuli hérae dé wali jémba renjoka nani déka ximbu guré nandi.

Nani Krai wali natafa mawuli héraata retame

⁵ Nani hiyandén maki dé wali hiyae me re, dé wambula raméndén maki nani akwi dé wali wambula ramétame. Wu mwi hundi dé.

⁶ Nani wundé xékélakikwa. Nana hanja hurumben haraki mawuliré di Krai Jisas wali xiyae di mimbu hateka. Nana séfi haraki sémbut hurunjoka mawuli yandéka di wun séfiré xiyae di mimbu hateka, nani wun haraki sémbutna jémba wambula yambemboka. Wungi nani xékélaki.

⁷ Hiyandé du haraki sémbutna jémba wambula yamba hurukéndé.

⁸ Wun jooka sarékéta nani wa, “Nani Krai wali hiyae nani dé wali wambula ramétame. Raama dé wali jémba retame. Wu mwi hundi dé.”

⁹ Wungi wata angi nani xékélaki. Krai hiyandéka dé God déré wambula husaramé. Husaraméndéka dé wambula yamba hiyakéndé. Du hiyandakana sémbut Kraisé wambula yamba hulukikéndé.

¹⁰ Hanja hiyandén du takwa hurundan haraki saraki sémbut yakwanyinjoka dé hiya. Natafa nukwa male dé hiya. Hiyandéka God hambuk yata déré husaraméndéka dé God wali re, wungi re wungi re.

¹¹ Wungi xékélakita guni angi watanguni, “Nani Krai wali hiyambeka haraki saraki sémbut naniré wambula yamba hulukikéndé. Hiyambeka God naniré Krai wali wambula husaraméndéka nani

haraki sémbut huruhafi yata nani God wali jémba retame, wungi re wungi re.

¹² Wungi rengut, haraki saraki sémbut guniré huluke néma du yamba rekéndé, guna séfimbu. Rehafi yandét guni haraki saraki mawuli xékéhafi yata guna séfimbu haraki sémbut yamba hurukénguni.

¹³ Guna man, tamba, hambuk, séfi atéfék di jémba ya jondu maki di. Guni wun jémba ya jondu haraki sémbutka yamba hwékénguni, di haraki sémbut hurundate. Tale guni hiyandé du takwa maki renguka God guniré wambula husaraméndéka guni jémba re. Wungi reta guni guni hafuré Godka hwetanguni. Guni guna jémba ya jondu akwi Godka hwetanguni, di yikafre sémbut hurundate.

¹⁴ Némbuli guni Moses wandén hambuk hundina ekombu rehambanguni. Guni Godna saréfanana ekombu guni re. Wungi rengut, haraki sémbut guniré yamba hulukikéndé.

Nani yikafre sémbutna jémba yakwa du me

¹⁵ Guni Moses wandén hambuk hundina ekombu rehafi yata guni Godna saréfanana ekombu rengukaka sarékéta, wafewana, guni nawulak angi watanguni? “Némbuli nani Moses wandén hambuk hundika xékéhafi yata haraki sémbut hurumbet, God naniré hasa yamba hwékéndé. Nani haraki sémbut hurumbet, wu baka joo dé.” Wungi wangut, angi watawuni, “Yingafwe. Wungi wakénguni.” Haraki saraki sémbut yamba hurukéme.

¹⁶ Ané hundi mé xéké. Guni nak duka jémba yanjoka mawuli hurungut, dé gunika jémba hwendét,

guni déka jémba yakwa du takwa reta, déka hundi xékéta wandén maki yatanguni. Wun hundi xékéta guni xékélaki. Guni haraki saraki sémbutka xékéta wandén maki huruta, guni haraki saraki sémbutna jémba yakwa du retanguni. Wungi re wu hiyanguni. Guni Godna hundika xékéta wandén maki huruta guni Godna jémba yakwa du takwa retanguni. Wungi re wu guni déka makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa retanguni.

¹⁷⁻¹⁸ Tale guni haraki saraki sémbutna jémba yakwa du re hukémbu guni Jisas Kraiska guniré wakwendan hundi jémba xékéta wun hundika yikafre mawuli yata wandén maki guni huru. Guni haraki sémbutka xékéhafi yata guni Godna yikafre sémbutka xéka wandén maki huruta guni Godna yikafre sémbutna jémba yakwa du guni re. Rengukaka sarékéta guni Godka diména natan-guni.

¹⁹ Guni Godna jémbaka jémba xékélakihafi yata héfambu rekwa jooka xékélakinguka guniré wuni héfambu rekwa jooka hundi we. Wawut guni xékéta Godna jémbaka xékélakitanguni. Tale guni haraki saraki sémbutka xékéta guna séfimbu haraki saraki sémbut huruta nak maki nak maki séfélak haraki saraki sémbut guni huru. Némbuli guna man tamba séfimbu tékwa atéfék jondu Godka hwe-tanguni, di Godna jémba yandate. Di Godna jémba yandat, guni Godka yikafre sémbut male hurutan-guni.

²⁰ Tale haraki saraki sémbutna jémba yakwa du re guni Godna yikafre sémbutka xékéhafi yata wandén maki huruhambanguni. Guni Godna yikafre sémbutna jémba yakwa du yingafwe.

²¹ Guni wun haraki saraki sémbut huruta méta yikafre joo guni héra? Némbuli guni hurungun sémbutka sarékéta guni roo. Du nak wun haraki sémbut yatakahafi yata, wu hiyatandé.

²² Guni wun du maki yingafwe. Tale guni haraki saraki sémbutna jémba yakwa du renguka God guniré dé héra, guni déka jémba yakwa du rengute. Wungi reta guni Godka male yikafre sémbut guni huru. Déka jémba yakwa du re, wu guni God wali jémba retanguni, wungi re wungi re.

²³ Du nak haraki sémbutna jémba yakwa du rendét, haraki sémbut wun duka ané joo hwetandé, dé hiyatandé. God wali yamba rekéndé. Du nak Nana Néma Du Jisas Kraiska jémba sarékéta dé wali natafa mawuli hérandét, God wun duka ané yikafre joo baka hwetandé, dé God wali jémba retardé, wungi re wungi re.

7

Nani huli mawuli hérae yikafre sémbut hurutame

¹ Guni Moses wandén hambuk hundika xékélakikwa du, wuna nyama bandi, guniré wuni we. Du takwa ané héfambu reta hambuk hundi xékéta wandén maki hurutandi. Hiyae wun hambuk hundi yamba xékékéndi. Wun hundika guni xékélaki o yingafwe?

² Nana hambuk hundi angi dé wa, “Takwa hési du wali relét, léka du hiyahafi yandét, lé dé wali retalé.” Wungi dé wa. Léka du hiyandét, lé ye nak du wali relét hambuk hundi yamba hulukikéndé, léré.

³ Wungi wandéka nani xékélaki. Léka du hiyahafi yandét, lé nak duka ye dé wali relét, nani

nana hambuk hundika xékéta léka angi watame, “Lé nak du wali haraki saraki sémbut hurukwa takwa lé.” Wungi watame. Léka du hiyandét lé nak du wali relét, nana hambuk hundi xékéta nani léka haraki hundi yamba wakéme. Léka angi yamba wakéme, “Lé haraki sémbut hurukwa takwa lé.”

⁴ Wungi maki, guni, wuna nyama bandi, guni tale guni Moses wandén hambuk hundina ekombu guni re hukémbu guni Kraisa wali hiya. Guni Kraisa wali natafa mawuli héranjoka guni hiya. Tale Kraisa hiyandéka God déré wambula husaramé. Nani Godka yikafre jémba yambete God wandéka nani Kraisa du takwa nani re.

⁵ Tale nana séfika male nani saréké. Sarékéta nani Moses wandén hambuk hundimbu ané hundi nani xé: Guni séfélak haraki saraki sémbut yamba hurukénguni. Xe nani haraki sémbut hurunjoka nani mawuli ya. Mawuli yata nani wun haraki saraki sémbut nani huruta nani haraki hafwaré yindaka yambumbu nani yi. Wun yambumbu yikwa du takwa hiyatandi. God wali yamba rekéndi.

⁶ Tale nani wungi nani re. Moses wandén hambuk hundina ekombu rembeka dé naniré huluki. Hulukindéka nani Kraisa wali hiyambeka wun hambuk hundi naniré wambula yamba hulukikéndé. Nani Kraisa wali natafa mawuli héraata Moses wandén hambuk hundika sarékéhafi yata, Godna Hamwinya hwendén huli mawuli hérae, nani jémba reta Godka jémba yatame.

Haraki saraki sémbut naniré dé haraki huru

⁷ Mé saréké. Wafewana nani angi watame? “Moses wandén hambuk hundi wu haraki saraki sémbut dé.” Yingafwe. Wungi yamba wakéme.

Moses dé angi wa, “Guna mawuli nak duna jooka yamba ramékéndé.” Moses wun hundi wahafi yandét, wuni wun haraki sémbutka yamba xékélakikéwuni. Wuna mawuli nak duna jooka raméndét, wuni Moses wandén hundi xékéta wuni wuna mawulimbu tékwa haraki saraki mawulika wuni xékélaki.

⁸ Wuna mawuli nak duna jooka raméndémboka hambuk hundi xékélakiwuka, haraki saraki mawuli wuna mawulimbu téndéka, némbuli wuni wun jooka saréké waréké xékéwuka wuna mawuli dé séfélak duna jooka ramé. Moses wun hambuk hundi wahafi yandét, wuni wun haraki saraki sémbut hurunjoka yamba sarékékéwuni.

⁹ Tale wun hambuk hundika xékélakihafi ye wuni jémba re. Hukémbu wun hambuk hundika xékélakita, haraki saraki mawuli wuna mawulimbu téndéka wuni xékélaki, God wuniré hasa hwendét, wuni hiyatawuni.

¹⁰ Wuni xékélaki. God déka hambuk hundi wandéka Moses wun hundi dé wa, nani yikafre mawuli yata jémba rembete. God wungi wandéka wuni yikafre mawuli xékéhafi yata jémba rehambawuni. Rehafi yata wuna haraki sémbutka xékélakita wuni xékélaki, wuni hiyatawuni.

¹¹ Wun haraki saraki sémbut wunika dé yéna ya, wun hambuk hundimbu. Wuni wun hambuk hundi xékéta nak maki nak maki haraki saraki sémbutka xékélakita wuni haraki saraki sémbut hurutaka wuni wundé hiyawu.

¹² Wungi xékélakita ané jooka akwi wuni xékélaki. Moses wandén hambuk hundi haraki hundi yingafwe. God wun hundi Mosesré wandén, wu yikafre male hundi dé. Ané hundi

akwi, “Guna mawuli nak duna jooka yamba ramékéndé.” Wun hundi akwi yikafre male dé.

¹³ Yingi watame? Moses wandén hambuk hundi yikafre hundi dé. Wun hundi xékétaka wuni hiya, o yingafwe? Wu yingafwe. Wungi yamba wakéme. Haraki saraki sémbut dé Godna yikafre hundi hurutaka wuniré haraki hurundéka wuni hiya. Wuni wun jooka xékélakiwute God dé wun hambuk hundi wa. Xékélakita ané jooka akwi wuni xékélaki, wun haraki sémbut dé haraki saraki sémbut male dé.

Haraki saraki mawuli nana mawulimbu téndéka nani haraki saraki sémbut huru

¹⁴ Nani xékélaki. God déka Hamwinyambu dé wun hambuk hundi Mosesré wandéka wun hundi yikafre dé. Wungi nani xékélaki. Wuni Godna Hamwinya maki rehafi yata wuni ané héfambu rekwa du mawuli yandéka maki huruta, haraki saraki sémbut huruta, wuni yoombu gindan du maki re wuni haraki saraki sémbutna jémba yakwa du wuni re.

¹⁵ Wuni huruwun sémbutna moka xékélakihambawuni. Xékélakihafi yata wuni mawuli yawuka sémbut huruhambawuni. Wuni hélék yawuka sémbut male wuni huru.

¹⁶ Wuni wun hélék yawuka sémbut huruta wuni wuna mawulimbu angi watawuni, “Moses wandén hambuk hundi wu yawundu. Wun hundi yikafre dé.” Wungi wata wandén maki huruham-bawuni.

¹⁷ Wuni hafu haraki saraki sémbut hurunjoka mawuli yahambawuni. Haraki saraki sémbut wuna mawulimbu wulaaye téndéka wuni wun

haraki saraki mawuli xékéta haraki saraki sémbut wuni huru.

¹⁸ Wuni xékélaki. Wuni ané héfambu rekwa du rewuka yikafre sémbut wuna mawulimbu téhambandé, yingafwe. Wuni yikafre sémbut hurunjoka mawuli yata wun yikafre sémbut hurunjoka wuni hurufatiké. Hurufatikéta wuni haraki saraki sémbut huru.

¹⁹ Wungi xékélakita wuni yikafre sémbut hurunjoka mawuli yata wuni yikafre sémbut huruhambawuni. Hélék yawuka haraki saraki sémbut wuni huru.

²⁰ Wungi hélék yata wuni wun haraki saraki sémbut huruta wuni xékélaki. Wuni hafu wun haraki sémbut huruhambawuni. Haraki saraki sémbut wuna mawulimbu téndéka wuni wun haraki saraki sémbut huru.

²¹ Wungi xékélakita ané jooka akwi wuni xékélaki. Wuni yikafre sémbut hurunjoka mawuli yakwa du rewuka haraki saraki sémbut wuna mawulimbu dé té. Téndéka yikafre sémbut hurunjoka hurufatikéta haraki saraki sémbut wuni huru.

²² Wuni God wandén hambuk hundi xe wuni wun hundika mawuli yata wuna mawulimbu angí wa, “Wu yawundu. Wun hundi yikafre dé.”

²³ Wungi wata wuni xékélaki, nak maki mawuli wuna mawulimbu wulaaye téndéka. Téndéka yikafre mawuli wali wun haraki saraki mawuli wali bér wuna mawulimbu wareta té. Warembéka wuni yoombu gindan du maki rewuka di wuna séfimbu tékwa jondu di wun haraki saraki mawuli xékéta di haraki saraki sémbut huru.

²⁴ Wun haraki saraki sémbut wuniré dé néma xakéngali hwe. Héndé wuniré yikafre hurute,

wuni wuna mawulimbu tékwa haraki mawuli yatakawute?

²⁵ Nani Godka diména natame, Jisas Krai naniré yikafre hurundénka. Tale wuni hafu rewuka wuna séfimbu tékwa jondu di haraki saraki mawuli xékéta di haraki saraki sémbut huru. Wuni Kraismbu huli mawuli hérae, wuni Godna hambuk hundi jémba xékéta wandén maki wuni huru, wuna mawulimbu.

8

Krais nana haraki saraki sémbut yakwanyitaka wandéka God dé déka Hamwinya hwe

¹ Wungi maki God nani Krai Jisas wali natafa mawuli héraakwa du takwaka angi yamba wakéndé, “Di haraki sémbut hurukwa du takwa di.” Wungi wahafi ye dé hurumben haraki saraki sémbut naniré hasa yamba hwekéndé.

² Tale haraki saraki sémbut nana mawulimbu téndéka nani wun haraki mawuli male xékéta nani yoombu gindan du maki reta nani hiyandaka yambumbu nani yi. Némbuli nani Krai Jisas wali natafa mawuli hérambeka dé déka Hamwinya nana mawulimbu takandéka nani déka Hamwinyana hundika xékéta yoombu gindan du maki rehambame. Déka hundi xékéta jémba reta yikafre hafwaré yindaka yambumbu nani yi.

³ Hanja nani ané héfambu rekwa du takwa male reta haraki saraki mawuli xékémbeka Moses wandén hambuk hundi naniré yikafre hurunjoka dé hurufatiké. Némbuli God naniré dé yikafre huru. Déka nyanré wandéka dé nana séfi maki

hura, hurumben haraki saraki sémbut yakwany-injoka dé ané héfaré gaya. Nana séfi maki hura gaye hurumben haraki saraki sémbutka hiyae dé wun haraki sémbutna hambuk dé héreki. Wun haraki saraki sémbut naniré wambula yamba hulukikéndé.

⁴ Nani nana haraki saraki mawuli xékéhafi yata Godna Hamwinyana hundi xékéta, Godna hambuk hundi wandé maki hurumbete dé God wungi naniré yikafre huru.

⁵ Haraki mawuli xékékwa du takwa di deka haraki saraki mawulika male di saréké. Godna Hamwinyana hundi xékékwa du takwa di Godna Hamwinyana hundika male di jémba xéké.

⁶ Du takwa deka haraki mawulika male sarékéta di hiyatandi. Di God wali yamba rekéndi. Du takwa di Godna Hamwinyana hundika male sarékéta di God wali natafa mawuli hérae God wali jémba retandi.

⁷ Du takwa deka haraki saraki mawulika male sarékéndaka deka mawuli dé Godna mama dé re. Wungi reta dé God wandén hambuk hundika xékénjoka hélék dé ye. Hélék yata dé God wandén hambuk hundi jémba xékénjoka dé hurufatiké.

⁸ Deka haraki saraki mawuli xékékwa du takwa di God mawuli yandéka jémba yamba hurukéndi.

⁹ Guni wun haraki mawuli xékékwa du takwa maki yingafwe. Godna Hamwinya guna mawulimbu dé té. Téndéka guni dé wali natafa mawuli héraata wandén maki guni huru. Krais Jisasna Hamwinya du takwana mawulimbu wulaaye téhafi yandét, di Kraisna du takwa yingafwe.

¹⁰ Guni haraki saraki sémbut hurunguka guna

séfi dé hiya. Krais guna mawulimbu téndét, God gunika “Di yikafre sémbut hurukwa du takwa di” nandét, guna séfi hiyandét guna hamwinya dé wali jémba retardé.

¹¹ Hanja Jisas Krais hiyandéka God wandéka dé wambula ramé. Godna Hamwinya guna mawulimbu wulaaye téndét, guni akwi wungi hurutanguni. Hiyangut God wambula wandét déka Hamwinya hambuk yandét guni akwi raama dé wali jémba retanguni.

Godna Hamwinya wandéka nani Godna nyangwal re

¹² Wuna nyama bandi, Godna Hamwinya nana mawulimbu wulaaye téndékaka sarékéta nani hasa hwetame. Nani hanja hurumben haraki saraki mawulika hasa yamba hwekéme, wun mawuli wandén maki hurunjoka.

¹³ Guni wun haraki saraki mawulika némbuli xéka, guni hiyanguni. Guni Godna Hamwinyambu hambuk hérae némbuli hurungun haraki saraki sémbutré xiyasandataka guni God wali jémba retanguni.

¹⁴ Godna Hamwinyana hundi jémba xékéka du takwa di Godna nyambali di re.

¹⁵ Guni yoombu gindan du maki reta wambula roongute God gunika déka Hamwinya hwehambandé. Guni Godna nyambali rengute dé God gunika déka Hamwinya hwe. Hwendéka héraata nani angi wa, “Yafa, yafa!”

¹⁶ Godna Hamwinya hafu nana mawulimbu wulaaye téta wandéka nani xékélaki, nani Godna nyambali nani re.

17 Wungi Godna nyambali rembet, God hanja wandén hwetendéka yikafre jondu hwetandé, nanika akwi, Kraiska akwi. Kraisa hanja hangéli hérandén maki, nani déka jémba yata hangéli hérambet, God wandét, nani hukémbu Kraisa wali reta, nani akwi dé wali yikafre male retame.

Hukémbu nani God wali jémba male retame

18 Angi wuni wa. Nani Kraisa Jisasna jémba yata hangéli nani hérae. Wun hangéli, wu yikama joo dé. Hukémbu nani déré xe nani akwi dé wali yikafre male retembeka, wu némafwi joo dé.

19 Atéfék God huratakandén jondu di haxéta di té, God wasékendén nukwaka. Wun nukwambu God déka nyambalika wakwendét, atéfék jondu xétandi, déka nyambalika. Atéfék jondu di God wakwetendéka nukwaré xénjoka di némafwimbu mawuli ye.

20 Némbuli atéfék jondu haraki di re. Di hafu wungi renjoka mawuli yahambandi. God hafu wandéka di wungi re. Wun jondu di God wasékendén nukwaka haxéndate dé God wungi wa.

21 Atéfék huratakandén jondu haraki yanjoka reta di yoombu gindan du maki re. God wasékendén nukwambu God déka nyambalika yikafre hurundét, di dé wali reta haanye rendat, di atéfék huratakandén jondu di yoombu gindan du maki rehafi yata di jémba male retandi.

22 Nani xékélaki. Takwa hési lé nyan hérawata hangéli huruta wanjiléka maki di huratakandén atéfék joo di God déka nyambalika wakwetendéka nukwaka di hangéli héraata wanjita di wun nukwaka haxéta té.

²³ Di male yingafwe. Nani akwi nani wun nukwa bari yandéte nani haxé. God nani déka du takwaré hukémbu yikafre hurunjoka, tale dé déka Hamwinya nanika hwe. Hwendéka déka Hamwinya nana mawulimbu wulaaye téndéka nani nana mawulimbu wanjita nani wa, “God wasékendén nukwa bari yandéte nani némafwimbu mawuli ye. Wun nukwa God naniré yikafre huruta nanika ‘Wuna nyangwal di’ naata dé huli séfi hwendét, nani dé wali reta yikafre sémbut male hurutame.” Wungi wata nani Godka haxé.

²⁴ Tale, nani Godna yikafre jonduka sarékéta haxéta témbeka dé naniré yikafre huruta dé naniré Satanéna tambambu dé héra. Nani angi nani huru. Huli jondu nawulak nanika xakuhafi yandaka nani wun jonduré xéhafi yata wun jondu xakundate nani haxé. Nawulak jondu nanika xakundaka nani wun jonduré xéta nani wun jondu xakundate haxéhambame.

²⁵ Wungi hurumbeka maki, nani God naniré yikafre hurutendéka nukwaré xéhafi yata, wun nukwaka nani haxé. Yikafre mawuli yata, “wendé” nahafi yata, nani God naniré yikafre hurutendéka nukwaka nani haxé.

²⁶ Godna Hamwinya akwi dé naniré yikafre huru. Nani nana mawulimbu hambuk yahafi yandéka nani Godka wanjoka nani xékélakihafi yambeka, Godna Hamwinya dé hafu dé Godka we, nanika. Wungi wata dé Godna Hamwinya nanika saréfa naata dé afandumbu wanji, Godka. Nanika saréfa nandékaka wanjoka nani hurufatiké.

²⁷ Godna Hamwinya dé God mawuli yandéka maki dé Godré wa, Godna du takwaka. Wandéka

dé, atéfék du takwana mawuliré xéfuke xékwa du God, dé déka Hamwinyana mawulika akwi dé xékélaki.

²⁸ Ané jooka nani xékélaki. Hanja God déka mawuli yandékangalambu dé naniré waséke, nani déka du takwa rembete. Wungi rembet, dé nanika jémba hatita naniré yikafre hurunjoka dé atéfék jondu huru, yikafre jondu akwi, haraki jondu akwi. Wungi nani xékélaki.

²⁹ Hanja God wunde wasékendén du takwaka dé wa, “Hukémbu wunde du takwa di wuna du takwa retandi. Wuni wawut di wuna dunya maki retandi. Wuna dunya maka dunya rendét di déka bandingu retandi.”

³⁰ Wungi wandéka déka hundi mwi hundi yandéka, nani déka hundika xékémbete naniré dé wa. Wandéka nani déka hundika xékémbeka dé wa, nani déka makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa reta hukémbu dé wali jémba male rembete.

God nanika dé némafwimbu mawuli ya

³¹ Wun jooka sarékéta yingi watame? God wungi nani wali téndét, héndé haraki hurute, naniré? Wu yingafwe.

³² God nanika némafwimbu mawuli yata hanja dé déka nyan dé wali jémba rendéte wahambandé. Déka nyan déré yatakataka nanika gayandéte dé wa. Wataka dé nanika hangéli hérae hiyandéte dé déka mama duka dé hwe. Dé wungi hwendéka nani xékélaki. Dé atéfék jondu akwi nanika baka hwetandé.

³³ God hafu dé naniré wa, “Guni wuna du takwa rengute gunika wundé wawu. Némbuli guni wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa guni

re.” Wungi wandét atéfék du takwa naniré angi yamba wakéndi, “Guni haraki saraki sémbut hurukwa du takwa guni.”

³⁴ Wungi wahafi yandat, nak du yamba wakéndé, God naniré hurumben haraki saraki sémbut hasa hwetendékaka. Wungi yamba wakéndé, God naniré hasa hwetendéka joo Krai Jisas hérandénka. Hérae dé, nanika hiyae raama, Godna yika tambambu reta Godré nanika dé we.

³⁵ Krai nanika saréfa naata dé nanika némafwimbu mawuli ye. Méta joo Kraisna saréfanaré hérekitandé? Xakéngali xakundét, hangéli hérambet, nawulak du naniré haraki hurundat, naniré hénoo yandét, nani nukwa wurka fatikémbet, haraki joo naniré haraki hurunjoka yandét, nawulak du naniré xiyandat, wunde jondu Kraisna saréfanaré hérekitandé? Yingafwe. Dé nanika némafwimbu mawuli yatandé. Mawuli yata dé naniré yamba yatakakéndé.

³⁶ Wun haraki saraki jonduka Godna nyingambu rekwa hundi angi dé wa:

Nani ména du takwa rembeka di ména jémbaka hélék yata atéfék nukwa naniré xiyanjoka di mawuli ye.

Di naniré xéta di nanika angi we, “Du sipsip baliré xiyandaka maki, diré xiyatame.”

³⁷ Wun haraki joo nanika yae naniré haraki hurutandi, o yingafwe? Wu yingafwe. Krai Jisas nanika némafwimbu mawuli yata nanika hambuk hwendéka wun haraki joo naniré haraki yamba hurukéndé.

³⁸ Angi akwi wuni xékélaki. God nanika saréfa naata dé nanika némafwimbu mawuli ya. Nani hiyatembeke nukwa, nani hiyahafi retembeke nukwa, ensel, haraki hamwinya, némbuli rekwa jondu, hukémbu xakutekwa jondu, hambuk hura tékwa jondu,

³⁹ anwarmbu rekwa jondu, andélambu rekwa jondu, atéfék huratakandén jondu akwi, wun jondu atéfék Godna saréfanaré hérekinjoka di hurufatiké. God nanika saréfa naata wandéka nana Néma Du Krai Jisas nanika hiyandéka dé God nanika némafwimbu mawuli yandékaka dé wakwe.

9

Pol Israelna du takwaka dé némafwimbu saréfa na

¹ Wuni Krai Jisasna du reta wuni mwi hundi we. Wuni yéna yahambawuni. Wawuka hundika sarékéta yawundu wuni nae. Godna Hamwinya wuna hundika sarékéta dé akwi yawundu dé nae.

²⁻³ Wuna hém Israelna du takwa di Kraisna hundika xékéhafi yandaka wuni dika némafwimbu saréfa naata wuna mawuli xak dé ye. Mawuli xak yandéka wuni wuna mawulimbu wuni we: Wuna hémna du takwaré yikafre hurunjoka wuni némafwimbu mawuli ye. Wuni diré yikafre hurunjoka wawut, Krai wuniré yatakataka diré Godna getéfaré hura yindét, wuni yihafi yawut, wu yikafre dé. Wuni diré wungi yikafre hurunjoka wuni hurufatiké.

⁴ Hanja Israelka God “Wuna du takwa di” nandéka némbuli wuna hémna du takwa di Israelna mandéka re. Hanja God wandéka di déka nyangwal di re. Rendaka God deka nyéndékmbu téta

nukwa hanyikwa maki téndéka di xé. God diré yikafre hurutendéka hundi akwi, hambuk hundi akwi, tempelmbu yatendaka jémbaka hundi akwi, wasékérékéndén hundi akwi dé

⁵ God hanja deka mandékanguré dé wa. God wasékéndén du Kraiss wun mandékana hémémbu dé xaku. Dé atéfék du takwaka akwi atéfék jonduka akwi néma du God dé re. Rendéka nani déka ximbu wungi re wungi re harékétame. Wu mwi hundi dé.

God wandéka di déka du takwa di re

⁶ Wun hundi wata wuni angi wahambawuni. “God hanja wandén hundi mwi hundi yahambandé.” Wungi wahambawuni. Mé saréké. Némbuli rekwa Israelna du takwa nawulak di Israelna mandékana hémémbu xakuhambandi.

⁷ Abrahamna mandéka atéfék di Godna du takwa yingafwe. Abrahamna mandéka nawulak male di Godna du takwa di. Hanja God dé Abrahamré wa, “Aisakmbu xakutekwa du takwa di ména mandéka retandi.” Wungi wandéka wuni xékélaki.

⁸ Abrahamna atéfék mandékaka angi yamba wakéme, “Di Godna du takwa di.” Wungi wahafi yata angi watame, “God Abrahamna mandéka nawulakéka dé wun hundi wa. Wun hundi wandén mandéka male di Godna hundi xékéta di Abrahamna mandéka di re.” Wungi wata nani xékélakitame.

⁹ Hanja God Abrahamré ané hundi dé wa, “Ména takwa Sera dunya hératalé. Mwi hundi wuni we méniré. Wawun héki hwari natafa yindét wuni wambula yawut, lé dunya hératalé.” Wungi dé déré wa.

10 Ané jooka akwi mé saréké. Séfélak héki hwari yindéka takwa hési, léka xi Rebeka, dunya yéték léka biyambu bér re. Bérka yafa nana mandéka Aisak dé.

11 Wumbére dunya xakuhafi ye bér jémba nawulak yahambambér, yikafre jémba akwi, haraki jémba akwi. Wungi yahafi rembéka dé God yambén jémbaka sarékéhafi yata dé mawuli yandéka maki dé nakré waséketa déka wasékendén hundika male sarékéta dé

12 Rebekekaré angi wa, “Tale hératenyéka nyan dé hukémbu hératenyéka nyanéna jémba yakwa du retardé.”

13 Wun dunya yétékéka du nak Godna nyingambu ané hundi dé hayi: God dé wa, “Wuni Jekopka wuni némafwimbu mawuli ye. Wuni Isoka hélék wuni ye.”

14 Wungi wandénka sarékéta nani angi yamba wakéme, “God wata haraki dé huru.” Wungi yamba wakéme.

15 Wun jooka hanja God dé Mosesré wa, “Wuni mawuli yawuka makimbu du takwa nawulakéka saréfa natawuni. Wuni mawuli yawuka makimbu du takwa nawulakré yikafre hurutawuni.”

16 Wungi wandéka nani xékélaki. God du takwana mawuli, yandan hambuk jooka akwi sarékéhafi yata dé dika saréfa naata diré yikafre huru. God déka mawuli yandéka makimbu dé dika saréfa naata diré yikafre huru.

17 Wungi xékélakita ané jooka akwi mé saréké. Hanja God dé ané hundi Feroré wandéka dé Godna du nak Godna nyingambu hayi: Wuni wawuka méni raama méni Isipna néma du méni

re. Du takwa méniré huruwun jonduré xéta, wuna hambukéka xékélakita wunika sarékéta atéfék héfambu safédate, wuni méniré wawuka méni raama néma du re.

¹⁸ God wungi wandéka nani xékélaki. God déka mawuli yandékangalambu nawulak du takwaka saréfa naata diré dé yikafre huru. God déka mawuli yandékangalambu wandéka nawulak du takwa di déka hundika hélék ya.

God nawulak du takwaré mawuli wita dé nawulak du takwaka saréfa na

¹⁹ Wafewana, guna du nawulak wuniré angi watandi? “God wungi wata, métaka dé naniré haraki hundi we, hurumben haraki saraki sémbutka? Héndé God wasékendén jonduka yatakate? Wu yingafwe.”

²⁰ Wungi wandat, wuni diré angi watawuni: Wungi wata guni baka du reta guni Godré guni haraki hundi we. Wungi wakénguni. Ané hundi mé xéké. Héfambu yatakandan aki déré yatakandé duka angi wahafindé, “Métaka méni wuniré wungi huru?” Wungi wahafindé.

²¹ Aki yatakakwa du héfa nawulak hérae aki yéték yatakanjoka déka mawuli yandéka makimbu dé yataka. Wafewana dé nak yikafre jondu taka aki wali nak haraki jondu taka aki wali yatakandé? Wu, déka jémbe dé.

²² Wungi yatakandéka maki, God déka mawuli yandéka makimbu hurundét, guni déré haraki hundi watanguni o yingafwe? Wu yingafwe. God déka hambuk akwi déka mawuli wi akwi wakwenjoka dé haraki sémbut hurukwa du takwaré dé hurataka. Wunde du takwa di God mawuli

windéka aki maki di. Wun akika hanjambu God dé wa, diré yakindét félamétekwaka. Wun akika bari mawuli wihafi ye dé dika haraki huruhambandé.

²³ God déka mawuli yandékangalambu, nawulak du takwaka dé saréfa na. Wunde du takwa di God saréfa nandéka aki maki di. God dika hanjambu dé waséke, di déka yikafre téfaré ye, dé wali jémba reta, nukwa hanyikwa maki rendate. Wunde du takwa dé wali jémba retendakaka xékélakindate, God félamétendéka du takwaka bari mawuli wihambandé. God wungi hurundénka, guni déka haraki hundi wakénguni.

²⁴ Nani God saréfa nandéka aki nani. Naniré God dé waséke. Nani nawulak Israelna mandéka reta Judana hémémbu rembeka God naniré dé waséke. Judana du male yingafwe. Nak téfana du takwa nawulakéka akwi dé waséke, déka du takwa rembete.

²⁵ Wun jooka hanja Godna profet nak, déka xi Hosea, dé Godna nyingambu ané hundi hayi:

Wuna hémémbu rehafi yandé du takwaka angi watawuni, “Di wuna du takwa di.”

Hanja mawuli yahafi yawun du takwaré watawuni, “Wuni gunika némafwimbu mawuli wuni ye.”

²⁶ Hanja du takwa nawulakré wuni wa, “Guni wuna du takwa yingafwe.”

Wungi wawun hafwambu wuni diré angi watawuni, “Wuni God wungi rekwa God wuni. Guni wuna nyangwal guni.”

²⁷ Hanja Aisaia dé Israelna du takwaka hambukmbu wata dé Godna nyingambu ané hundi hayi:

Israelna du takwa séfélak ye, néma xérina tufwambu rekwa awem maki xakundat, dé Israelna du takwa nawulakré male wambula hératandé.

28 Néma Du God wandén maki hurutandé, ané héfambu. Wun nukwambu dé du takwana hurundan haraki saraki sémbut diré bari hasa hwetandé.

29 Wungi hayitaka hundi nak akwi Aisaia angi dé hayi:

Némafwi hambuk yakwa Néma Du God nana du takwa nawulakré jémba rendate wahafi yandét, nani atéfék Sodomna du takwa Gomorana du takwa hiyandan maki, nani hiyatame.

Israelna du takwa Godka jémba sarékéhafi yata di yikafre sémbut hurukwa du takwa rehambandi

30 Wun jooka sarékéta yingi watame? Nak téfambu rekwa du takwa nawulak Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa renjoka sarékéhafi yata, di Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” di na. Nandaka God dika dé wa, “Di wungi huruta wuna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa di.” Dé wungi wa.

31 Di hurundan maki Israelna du takwa huruhambandi. Di deka mawulimbu di wa, “Nani Moses wandén hambuk hundi xékéta, wandén maki huruta, nani Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa retame.” Wungi wata di Moses wandén hambuk hundi xékéta, wandén maki hurunjoka mawuli yata, di wungi hurunjoka di hurufatiké.

³² Guni mé saréké. Yingi maki nae di Moses wandén hambuk hundi xékéta, wandén maki hurunjoka di hurufatiké? Di Godka jémba sarékéhafi yata deka hambukéka male sarékéta di angi wa, “Nani hambuk yata Moses wandén hambuk hundi jémba xékéta wandén maki hurutame.” Wungi huruta di man xatukwendaka motumbu di xatukweta di xakri. Krai Jisas wun man xatukwendaka motu dé.

³³ Wun motuka Godna nyingambu rekwa hundi angi dé wa:

Mé xéké. Saionmbu motu nak takatawuni.

Du takwa wun motumbu man xatukweta xakritandi.

Wun motuka jémba sarékékwa du takwa jémba male retandi.

10

Israel di Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa rehambandi

¹ Wuna nyama bandi, God Israelré yikafre hurundét, di dé wali jémba rendate, wuni némafwimbu mawuli ye wuni Godré wa, dika.

² Wuni dika xékélakita wuni we. Di Godna jémba yanjoka di némafwimbu mawuli ye. Mawuli yata di déka jémbaka yike di ye.

³ Di God nanika “yikafre sémbut hurukwa du takwa di” nandéka sémbutka xékélakihafi yata di deka hambukmbu male di Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa renjoka di hurufatiké. Wungi hurufatikéta di Godna sémbut wandé maki huruhambandi.

⁴ Huruhafi yandaka dé Krai Jisas Moses wandén hambuk hundi atéfék xéka wandén maki

huruta dé wun hundina jémba yaséke. Yasékendéka nani déka jémba sarékéta nani Godna makambu déka atéfék hambuk hundi wandé maki hurukwa du takwa nani re. Rembeka God nanika “yikafre sémbut hurukwa du takwa di” dé na.

⁵ Hanja Moses dé wa, hambuk hundi xékéta wandén maki hurukwa du takwaka. Wun du Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa retendakaka, angi dé wa: “Atéfék hambuk hundi xékéta wandén maki hurukwa du takwa God wali jémba retandi, wungi re wungi re.”

⁶ Wungi wandéka némbuli nani Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nam-beka Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa nani re. Wungi reta nani angi we, “Guni Kraiss guniré yikafre hurundéte guni guna mawulimbu ané hundi wakénguni, ‘Héndé nyirré warite, Kraissré hura gayanjoka?”

⁷ Héndé hiyandé du takwa rendaka téfaré nandite, Kraiss wambula raméndéte, déré hura xalenjoka?’ Wungi wakénguni.” Wungi nani we.

⁸ Kraiska jémba sarékékwa du takwa angi di wa, “Godna hundi walémbambu guni wali dé re, guna mawulimbu akwi guna hundimbu akwi.” Wungi di wa. Godna hundi dé du takwa Godka jémba sarékéndate wakwembeka hundi dé.

⁹ Angi nani wa: “Guni guna hundimbu angi wata, ‘Jisas dé Néma Du dé’ wungi wata guna mawulimbu wangut, ‘Kraiss hiyandéka God wandéka dé wambula ramé. Wu mwi hundi dé.’ Wungi wangut, God guniré hératandé, Satanéna tambambu. Hérae guniré yikafre hurutandé.” Wungi nani we.

¹⁰ Nani xékélaki. Nani nana mawulimbu Kraiska jémba sarékéta Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa nani re. Nani du takwaka nana hundimbu Kraiska jémba sarékémbenka wambet, God naniré Satanéna tambambu hérae déka getéfaré hura yitandé.

¹¹ Wun jooka Godna nyingambu angi dé wa: Déka jémba sarékékwa du takwa roohafi yata jémba retandi.

¹² Wun hundi dé atéfék héfambu rekwa du takwaka dé wa, Judana du takwaka akwi, nak téfana du takwaka akwi. Di natafa hémémbu di re. Deka Néma Du natafa dé. Dé atéfék du takwana Néma Du dé. Dé déka ximbu déka wakwa atéfék du takwaka jémba male hatita dé diré yikafre huru.

¹³ Wun jooka Godna nyingambu angi dé wa: Du takwa Néma Duna ximbu déka wandat, dé diré Satanéna tambambu hératandé. Hérandét, di jémba retandi.

¹⁴ Du takwa nana Néma Duka jémba sarékéhafi yata yingi maki nae di déka watandi? Wunde du takwa déka hundi xékéhafi yata yingi maki nae di déka jémba sarékétandi? Nak du déka hundi diré wakwehafi yandét, yingi maki nae di déka hundi xékétandi?

¹⁵ God Kraiska hundi wandéte wun duré wahafi yandét, yingi maki nae dé déka hundi watandé? Wun jooka Godna nyingambu angi dé wa: Du takwa nawulak di Godna yikafre hundi wanjoka di yi. Nani wunde du takwaré xéta mawuli yatame.

Israel di Godna hundi xékéhambandi

¹⁶ Israelna du takwa nawulak male di wun yikafre hundi xéka wandan maki huru. Israelna

du takwa séfélak xékéhambandi. Wun jooka Godna profet Aisaia hanja dé Godna nyingambu angi hayi: Néma Du, nani ména hundi du takwaré wambeka nawulak male di jémba xéké.

¹⁷ Wun hundi xékéta nani xékélaki. Du nawulak du takwaka Kraiswa hundi wandat, xékétandi. Xékéta di nawulak déka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” natandi.

¹⁸ Wafewana guni angi watanguni? “Israelna du takwa Godna hundi di xéké, o yingi maki dé?” Wungi wangut, wuni angi watawuni: Wundé xékénda. Wu mwi hundi dé. Xékéndanka Godna nyingambu angi dé wa:

Di Godka wandaka deka hundi atéfék héfaré dé yi. Deka hundi afakémbu rekwa du takwaka akwi dé yi.

¹⁹ Wafewana guni angi watanguni? “Israelna du takwa Godna hundi di jémba xékélaki, o yingafwe?” Wungi wangut, wuni angi watawuni: Guni hanja Moses wandén hundika mé saréké. Wun hundi Godna nyingambu angi dé wa:

Hukémbu wuni guniré yikafre huruhafi yata wuni nak nak téfambu rekwa du takwaka yikafre hurutawuni. Guni dika haraki mawuli xékéngute we wuni diré yikafre hurutawuni.

Wuni wangété du takwaré yikafre huruwut, guni dika biya mawuli witanguni.

²⁰ Hukémbu Aisaia Godna hundi wanjoka roohafi yata dé Godna nyingambu angi hayi: Wunika hwakéhafi yandé du takwa di wuniré wundé xénda.

Wunika wakwexékéhafi yandé du takwana makambu téwuka di wuniré xé.

²¹ Wungi wataka dé Israelna du takwaka angi wa: “Atéfék nukwa wuni tamba yék sale wuni dika wa, wunika yandate. Tamba yék saléwuka di wunika hu hweta di wuna hundika hélék ye.”

11

God Israelna nawulak du takwaka dé saréfa na

¹ Wun hundi xékétaka yingi guni we? Wafewana guni angi watanguni? “God déka du takwa Israelka hu wundé hwendé, o yingi maki dé?” Yingafwe. Wungi wakénguni. Wuni akwi wuni Israelna du wuni. Abraham wuna mandéka dé. Wuni Benjaminéna hémémbu wuni xaku.

² Hanja God dé nani Israelna mandékanguré wa, di déka du takwa rendate. Wataka dé nani déka du takwaka hu hwehambandé. Guni xékélaki. Hanja Godna profet nak Elaija Godré wandéka déka hundi Godna nyingambu dé re. Elaija Israelna du takwaka haraki hundi wata dé Godka angi wa:

³ “Néma Du, di ména profetré wundé xiyanda. Xiyaata di ménika hamwi hwendaka jambé di yawulendo yaki. Yakindaka wuni male andé re. Rewuka di wuniré xiyanjoka di hwaké.”

⁴ Wungi Elaija wandéka God déka hundi hasa wata angi dé wa, “Méni male wuna du yingafwe. Du nawulakéka akwi (7000) wasékewuka di akwi wuna du di re. Reta di wun yénataka god Balka hwati séhafi yata déka wahambandi.”

⁵ Wungi wasékendéka nani xékélaki. Hanja hurrundén maki némbuli akwi God nawulak du takwaka saréfa naata dé dika wa, di déka du takwa rendate.

⁶ God wunde du takwaré baka yikafre huruta dé hurundan yikafre jooka sarékéhambandé. Dé deka yikafre hurundan jooka sarékéndét, nani angi watame, “God deka yikafre jooka sarékéta dé dika yikafre huru.” Wungi yamba wakéme. God diré baka yikafre dé huru.

⁷ Némbuli mé saréké. Israelna séfélak du takwa Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du takwa renjoka mawuli yata, di hurufatiké. Déka du takwa rendate God wasékendén du takwa, di male di déka hundi xéka di déka du takwa re. Di nawulak male xékéndaka séfélak di deka mawuli hambuk yandéka di Godna hundi xékénjoka hélék di ye.

⁸ Wun hélék yakwa du takwaka Godna nyingambu angi dé wa:

God dé wa, di jémba xéhafi yata jémba xékéhafi yandat, deka mawuli yike yandéte.

Hanja wungi rendanéngala, némbuli akwi wungi reta, di jémba sarékéhambandi.

⁹ Devit akwi hanja dika angi dé wa:

Deka mawuli yandaka joo métaka re bu xakiféké maki, biyami maki, diré haraki hurundé.

Di wun hosofékémbu xakindat, dé diré hasa haraki hurutandé.

¹⁰ Dé wandét di dama hiyandé du maki retandi.

Dé wandét di némafwi xak yatakwa du maki, di deka bunungul hwalé hwalé nae yitandi.

Wungi dé wa.

God nak téfana du takwaré dé Satanéna tambu héra

¹¹ Wafewana, wunde du takwaka guni angi watanguni? “Di Godka jémba sarékéhafi yata di

wun joombu man xatukwe di wundé xakrinda, o yingafwe?” Wungi wangut, wuni angi watawuni: Yingafwe! Di xakrihambandi. Israelna du takwa Godka jémba sarékéhafi yandaka, God nak téfana du takwaré baka yikafre huruta, diré dé Satanéna tambambu héra. God Israelna du takwa wun jooka xéta dika haraki mawuli xékédate dé God nak téfana du takwaré wungi huru.

¹² Némbuli mé saréké. Israelna du takwa haraki saraki sémbut huruta Kraiska hu hwendaka, God nak téfana du takwaré dé yikafre huru. Israelna atéfék du takwa hukémbu Kraiska jémba sarékéndat, God déka du takwa atéfék naniré yikafre huruta naniré jémba male hurutandé.

¹³ Guni Romémbu rekwa du takwa, guni Israelna du takwa yingafwe. Guni nak téfana du takwa guni. Némbuli guniré wuni we. Hanja God dé jémba nak wunika hwe, wuni Kraisk Jisasna hundi hura ye déka hundi guni nak téfana du takwaré wawute. Wuni wun jémbaré harékéta wun jémba hambukmbu yata wuna mawulimbu angi wuni we,

¹⁴ “Wafewana, wuna hémémbu rekwa du takwa wuna jémbaka xéta haraki mawuli xékéta angi watandi, ‘Nani akwi Godna saréfana hératame.’ Wungi wata di Kraiska jémba sarékéta di akwi Godna du takwa retandi.” Wungi wuni we, wuna mawulimbu.

¹⁵ Némbuli God Israelna du takwaka hu hweta dé nak téfana du takwaré yikafre huru, di dé wali natafa mawuli héraata déka du takwa rendate. Hukémbu Israelna du takwa Kraiska jémba sarékéndat, God wandét di hiyae wambula raméndé du takwa maki jémba retandi.

16 Ané hundika mé saréké. Guni guna yawimbu huli hénoo hérae, guni tale hérangun hénoo nawulak Godka hwengut, guna hukémbu hérangun atéfék hénoo, wu Godna maki dé. Wungi maki, mina méngi Godna joo rendét, wun mina batamba akwi, wu Godna dé.

17 Israelna du takwa di yawimbu sendan mi maki di. Wun mina xi oliv dé. Guni nak téfana du takwa, guni afakana oliv mi maki guni. God yawimbu tékwa mina ba nawulak tukwee yakitaka dé afakambu tékwa mina ba hérae hura yae dé yawimbu tékwa mina ba nawulak xatéketaka dé yanyataka. Yanyatakandéka guni wun afakambu tékwa mina ba guni wun yawimbu tékwa oliv mina ba wali guni mina gu hérae, wun mina yikafre méngimbu.

18 Guni wun yawimbu tékwa mina ba maki téta guni hanja rendé baka sarékéta angi wakénguni, “Nani diré wundé sarékéngwandékwa. God diré tukwee yakindéka di baka di re.” Wungi wakénguni. Wungi wangut angi watawuni, “Guni ba male guni re. Wungi reta guni wun mina méngika hambuk hwehambanguni. Guni wun mina méngimbu guni hambuk hérae.” Wungi watawuni.

19 Wafewana guni angi watanguni? “God dé hanja téndé baré dé tukwee yaki, nani deka hafwa hérambete.”

20 Wungi wata guni mwi hundi guni wa. Ané jooka akwi sarékétanguni. Israelna du takwa di Krajs Jisaska sarékéhafi yandaka dé God diré dé tukwee yaki. Guni Krajs Jisaska jémba sarékéta guni deka hafwa hérae guni wun mimbu té. Wung-

ina jooka sarékéta guni guna ximbu harékéhafi yata guni Godka rootanguni.

²¹ Wunde yawimbu tékwa mina ba di Krajs Jisaska jémba sarékéhafi yandaka dé God diré dé tukwee yaki. Wungi maki, guni akwi Krajs Jisaska jémba sarékéhafi yangut, God guniré akwi tukwee yakitandé.

²² God wungi hurundéka nani xékélaki. Dé nawulak du takwaka dé saréfa na. Dé nawulak du takwaka dé mawuli wi. Déka hu hweta haraki saraki sémbut hurukwa du takwaka dé mawuli wi. Guni déka jémba sarékéta déka hundi xékékwa du takwaka dé saréfa na. Guni déka jémba sarékéhafi yangut, guniré akwi tukwee yakitandé.

²³ Wunde mina ba Godka wambula jémba sarékéndat, God diré wambula yanyatakandé, mimbu. God diré wambula hali yanyatakandé.

²⁴ Guni tale afakambu tékwa mina ba maki guni renguka dé God guniré xatéka hura yae dé yawimbu tékwa yikafre mimbu yanyatakandéka guni wun mimbu jémba té. Wu guna mi yingafwe. Guni wun mimbu jémba téngut, God dé wunde yawimbu tékwa mina ba tukwee yakitaka dé hukémbu deka hafu mimbu wambula yanyatakanjoka mawuli ye, wu diré hérae yanyatakandé.

God atéfék du takwaka dé saréfa na

²⁵ Guni wuna nyama bandi, guni guna ximbu harékéhafi yata angi wakénguni, “Nani hafu Godna atéfék jémbaka nani xékélaki.” Wungi wahafi yata ané hundi xékétanguni. Hanja God déka jémba nawulak dé faku. Némbuli wun jémbaka wandéka wuni guniré we, guni wun jémbaka jémba xékélakingute. Israelna du takwa nawulak

deka mawuli hambuk yandéka di Kraisa Jisana hundika xékénjoka di hurufatiké. Hurufatikéndaka di hukémbu nak téfambu rekwa du takwa Kraisa hundi xékéta di God wandén maki némafwi hém xakundat, Israeln du takwa Kraisa hundika xékétandi.

²⁶ Xékéndat, God di atéfékré wambula hérandaté, Satanéna tambambu. Wun jooka Godna nyingambu angi dé wa:

“Saionmbu diré yikafre hurutekwa du yatandé.

Yae wandét di Jekopna mandéka Godka wambula hu yamba hwékéni.

²⁷ God angi dé wa, hanja wuni di wali wasékéréké. Wun hundi angi dé:

Deka hurundan haraki saraki sémbut yakwany-itawuni.”

²⁸ Israeln du takwa di Kraisa yikafre hundika hu hwetaka déka mama du di re, God guniré yikafre hurundéte. Di déka mama du rendaka dé God deka mandékanguka sarékéta dé angi wa, “Di wuna mawuli yawuka du takwa di.” Hanja God deka mandékanguré dé waséke, di déka du takwa reta déka yikafre jondu hérandate.

²⁹ God wun hundi yamba yatakakéndé. Wasékéndén maki hukémbu diré hérae dika yikafre jondu hwetandé.

³⁰ Hanja guni nak téfana du takwa Godna hundika xékéhambanguni. Xékéhafi yanguka di Israeln du takwa Godna hundika hu hwendaka God dika hélék yata némbuli gunika dé saréfa nae. Saréfa nandéka guni dé wali jémbe re.

³¹ God gunika wungi saréfa nandéka, hukémbu Israeln du takwa, God gunika saréfa naata dika

saréfa nahafi yandékaka hélék yata, hurundan haraki saraki sémbut yatakataka Godna hundi wambula xékéndat, God dika saréfa natandé. Saréfa nandét, di akwi dé wali jémbe retandi.

³² Wun jooka sarékéta nani angi xékélaki. Atéfék du takwa Godna hundika hu hwendaka dé diré yataka, di haraki saraki sémbut hurukwa du takwa rendakaka xékélakindate. God di atéfékéka saréfa naata diré yikafre hurunjoka dé wungi huru.

Godna ximbu harékétame

³³ Godna xékélelaki akwi, Godna mawuli saréké akwi, wu némafwi dé. Nani déka mawulika xékélakinjoka nani hurufatiké. Nani déka atéfék jémbaka xékélakinjoka nani hurufatiké.

³⁴ Wun jooka Godna nyingambu angi dé wa: Héndé xékélaki, Néma Duna mawulika? Héndé wakwete, déré yandéka jémbaka?

³⁵ Héndé déka tale jondu hwendét, dé déka hasa hwetandé? Wungi dé wa.

³⁶ Nani xékélaki. God wandéka atéfék jondu dé xaku. God hambuk yata wandéka atéfék jondu dé re. Atéfék jondu déka jondu male di. Nani déka ximbu harékétame, wungi re wungi re. Wu mwi hundi dé.

12

Nani nana séfi atéfék Godka hwetame

¹ Wuna nyama bandi, wuni God naniré némafwimbu saréfa nandékaka sarékéta wuni guniré we. Guni guna séfi atéfék Godka mé hwe. Du Godka hamwi xiyae hwendaka maki, guni hiyahafi yata yikafre sémbut male huruta guna séfi

Godka hwetanguni. Guni wawun maki hurungut, God guna hwengun jonduka mawuli yatandé. Wungi hweta guni Godna ximbu harékénguka jémba yatanguni.

² Guni ané héfambu rekwa du takwa hurundaka maki yamba hurukénguni. Guni Godmbu huli mawuli héraata déka sarékéta guni huli du retanguni. Wungi reta guni God mawuli yandéka jonduka xékélakitanguni. Wunde jondu angi dé, yikafre jondu, yikafre sémbut, yikafre male jondu di. God wunde jonduka dé mawuli ye.

God hwendén hambuk hérae jémba yatame

³ God wuniré baka yikafre hurundéka wuni déka jémba yata wuni guni nak nakéka wuni we. Guni nak nak guna ximbu harékéhafi yata guna mawulimbu angi wakénguni, “Wuni hafu hambuk yata jémba wuni re.” Wungi wahafi yata guni nak nak jémba sarékéta guna mawulimbu angi watanguni, “God wuniré yikafre hurundéka wuni Godka jémba sarékéta déka hundika ‘Mwi hundi dé’ nawuka dé wunika ané hambuk hwe. Hwendéka wuni déka jémba yata wuni jémba re.”

⁴ Ané sataku hundika mé saréké. Duna séfimbu séfélak jondu di té. Man, tamba, waan, dama, nawulak jondu akwi di té. Wun jondu natafa jémba male yahambandi. Nak maki nak maki jémba yandakandé.

⁵ Wun hundika sarékéta nanika mé saréké. Nani Kraisna hundika xékékwa du takwa nani séfélak me. Nani duna man, tamba, waan, dama maki nani re. Reta nani Kraisna hémémbu reta, di wali jémba reta, nani natafa duna séfi maki reta nani nak nak atéfékna dé.

⁶ God naniré nak nak baka yikafre huruta nak maki nak maki hambuk dé hwe. Hwendénka, nani nak nak nak maki nak maki hambuk hérae nak jémba nak jémba yatame, déka. God gunika profetna hundi wangute hambuk hwendét, guni wun hambuk hérae déka ximbu déka hundi watanguni. Déka hundika jémba sarékénguka makimbu wungi watanguni.

⁷ God du takwaré yikafre hurungute hambuk hwendét, guni wun hambuk hérae diré yikafre hurutanguni. God du takwaré Godna jémbaka wawkungute hambuk hwendét, guni wun hambuk hérae guni diré déka jémbaka wakwetanguni.

⁸ God yikafre hundi wata nawula du takwana mawuliré yikafre hurungute hambuk hwendét, guni wun hambuk hérae guni diré yikafre hundi wata deka mawuliré yikafre hurutanguni. God du takwaka jondu hwengute hambuk hwendét, guni wun hambuk hérae du takwaka séfélak jondu baka hwetanguni. God du takwaka néma du reta dika jémba hatingute gunika hambuk hwendét, guni wun hambuk hérae wun jémbaka angi yamba wakénguni, “We jémba dé.” Wungi wahafi yata dika jémba hatitanguni. God du takwaka saréfa naata diré yikafre hurungute hambuk hwendét, guni wun hambuk hérae guni yikafre mawuli yata dika saréfa naata diré yikafre hurutanguni.

Guni dika némafwimbu mawuli yatanguni

⁹ Guni, mé xéké. Guni yéna yahafi yata du takwaka némafwimbu mawuli yatanguni. Guni haraki saraki sémbutka hu hweta yikafre sémbut male mé huluki.

¹⁰ Guni Krais Jisasna hundika xéka guni atéfék natafa hémémbu reta nyama bandi nyange maki guni re. Reta guni wali Krais Jisasna hundika xéké kwa du takwaka némafwimbu mawuli yatanguni. Guni du takwa nak nakna ximbu harékénjoka mawuli yatanguni.

¹¹ Godna Hamwinya hwendén yikafre mawuli hérae némafwi hambuk yata nana Néma Duna jémba yatanguni. “We jémba dé” yamba nakénguni.

¹² God guniré yikafre hurundéte haxéta, guni yikafre mawuli yata mawuli sawuli yatanguni. Gunimbu xakéngali xakundét guni hambuk ye jémba tétanguni. Guni atéfék nukwambu God wali hundi bulétanguni.

¹³ Godna du takwa nawulak jonduka fatikéndat, guni dika saréfa naata dika jondu hwetanguni. Du takwa nawulak gunika yandat, guni diré yikafre hurutanguni, di guni wali rendate.

¹⁴ Du nawulak guniré haraki hurundat, guni Godka watanguni, dé diré yikafre hurundéte. Dika haraki hundi wahafi yata guni Godka watan-guni, diré yikafre hurundéte.

¹⁵ Du takwa nawulak yikafre mawuli yata mawuli sawuli yandat, guni di wali yikafre mawuli yata mawuli sawuli yatanguni. Du takwa nawulak gérandat, guni di wali gératanguni.

¹⁶ Guni atéfék natafa mawuli héraata jémba retanguni. Guna ximbu yamba harékékénguni. Harékéhafi yata néma du takwaka male sarékékénguni. Guni baka du takwaka akwi sarékétanguni. Sarékéta baka du takwa wali reta di wali hundi bulétanguni. Guni angi yamba wakénguni, “Nani xékélelakikwa du me.”

17 Du nak guniré haraki sémbut hurundét, guni déré haraki sémbut hasa hurukénguni. Atéfék du takwa di nawulak sémbutka “yikafre sémbut dé” di na. Guni wun sémbut male hurutanguni.

18 Nawula du takwa wali yamba waru warekénguni. Guni atéfék du takwa wali natafa mawuli héraata jémba male retanguni. Wungi jémba renjoka guni hambukmbu jémba yatanguni.

19 Wuna nyayikangu, guni mé xéké. Guni guniré hurundan haraki saraki sémbut hasa hurukénguni. Guni baka rengut, God dika mawuli wita gunika hurundan haraki saraki sémbut dika hasa hwetandé. Hasa hwetendékaka Godna nyingambu angi dé wa: Néma Du angi dé wa, “Wuni hafu di hurundan haraki saraki sémbut diré hasa hwetawuni. Wu wuna jémba dé.”

20 Ané hundi akwi Godna nyingambu dé re:
Guna mama du hénooka hiyandat, guni dika hénoo hwetanguni.

Di hulinguka hiyandat, guni dika hulingu hwetanguni.

Guni wungi huruta guni ya maki joo deka anéngambambu takatanguni.

Godna nyingambu wungi dé wa.

21 Du nawulak gunika haraki sémbut hurundat, guni di hurundanéngala yamba hasa hurukénguni. Wungi hurungut, deka haraki sémbut guna yikafre sémbutré sarékéngwandétandé. Guni yikafre sémbut male hurungut, guna yikafre sémbut deka haraki sémbutré sarékéngwandétandé. Deka haraki sémbutré sarékéngwandénjoka guni yikafre sémbut male hurutanguni.

13

Nani Gavmanéna hundi xékéta wandan maki hurutame

¹ Némbuli gavmanka watawuni. God hafu wandéka atéfék gavman atéfék kaunsol néma du reta du takwaka di hati. Di wungi hatindate, héfambu rekwa du dika wahambandé. God wungi wandénka sarékéta, nani atéfék nani gavman, kaunsolna hundi xékéta wandan maki hurutame.

² God wunde du gavmanéna jémba yandate wandéka du nak wunde néma duna hundika hu hweta, dé Godna hundika akwi dé hu hwe. Wun du néma duna hundika xékéhafi yata wandén maki huruhafi yandét, God yawundu nandét, di déka haraki saraki sémbut déré hasa hwetandi.

³ Guni yikafre sémbut huruta guni gavmanka yamba rookénguni. Guni haraki saraki sémbut huruta guni gavmanka rootanguni. Guni dika roohafi yata jémba renjoka mawuli yata guni yikafre sémbut hurutanguni. Wungi hurungut, gavman di gunika yikafre mawuli yatandi.

⁴ God hafu dé wa, wunde du déka jémba yata guniré yikafre hurundate. Guni haraki saraki sémbut huruta dika rootanguni, di hambuk yata wun haraki saraki sémbut guniré hasa hwe-tendakaka. God haraki saraki sémbutka mawuli wita dé hafu dé wa, di déka jémba yata guni haraki saraki sémbut hurukwa du takwaré hurungun haraki saraki sémbut hasa hwendate. Di wun jémba yanjoka hambuk di héra. Hambuk hérae di baka yamba rekéndi. Wun hambuk hérae di hurungun haraki saraki sémbutka hasa hwetandi.

⁵ Wungi maki gavman hurungun haraki saraki sémbut hasa hwendamboka, guni gavmanéna hundi xékéta wandan maki hurutanguni. Wun jooka male sarékékénguni. Ané jooka akwi sarékétanguni. Guna mawulimbu guni xékélaki. Guni gavmanéna hundi xékéta wandan maki hurungut, wu yikafre dé. God wun jooka dé mawuli ye. Wungi xékélakita gavmanéna hundi xékéta wandan maki hurutanguni.

⁶ Wun jooka sarékéta guni gavman hératendaka yéwa hwetanguni. Gavman Godna jémba yata gunika jémba hatindakaka sarékéta guni dika yéwa hwetanguni.

⁷ Di gunika hatindanka guni dika angi hurutanguni. Di yéwaka wandat, guni dika yéwa hwetanguni. Di tamba yétina tambéka wandat, guni dika wun també hwetanguni. Di nawulak gunika jémba hatindat, guni deka ximbu harékéta wandan maki hurutanguni. Wungi hurungut, wu yikafre dé.

Guni guna du takwaré angi hurutanguni

⁸ Guni nak duka hasa hwetenguka joo gunimbu wungi yamba tékéndé. Guni diré bari hasa hwetenguka. Natafa male hasa hwetenguka joo retandé. Wun joo angi dé, guni nyémayikaka némafwimbu mawuli yata diré yikafre hurutanguni, atéfék nukwambu. Guni wungi mawuli yata guni Mosesna atéfék hambuk hundi wandén maki guni huru.

⁹ Hanja Moses Godna nyingambu ané hambuk hundi dé hayi: “Guni nak duna takwa wali haraki saraki sémbut yamba hurukénguni. Du takwaré yamba xiyakénguni. Sélé yamba

hérakénguni. Guna mawuli nak duna jonduka yamba ramékéndé.” Hayindén hundika wundé xékélakingu. Atéfék hambuk hundi di ané natafa hundina ekombu re: “Guni guni hafuka némafwimbu mawuli yanguka maki, guni nyémayikaka némafwimbu mawuli yatanguni.”

¹⁰ Guni wun hundi xékéta guna nyémayikaka némafwimbu mawuli yata diré haraki huruhafi yata diré yikafre male hurutanguni. Guni dika wungi némafwimbu mawuli yata guni Mosesna hambuk hundi atéfékéka xékéta wandén maki guni huru.

Nani yikafre sémbut huruta jémba yitame

¹¹ Wuni némbuli rembeka nukwaka xékélakita wuni gunika we, guni wungi yikafre hurungute. Nani tale Jisas Kraiska jémba sarékémben nukwa, dé wambula yae naniré hérae hura yitendéka nukwa dé afakémbu dé re. Némbuli déka wambula yatendéka nukwa walémba dé. Wun jooka sarékéta guni xéndi hwaakwa du, sé raama déka jémba ya.

¹² Gan hunyi yalefu dé télakétandé. Nukwa bari xaletandé. Nukwa xaletendékaka sarékéta nani halékingambu hurundaka haraki sémbut yatakataka nani nukwambu reta Godna xi ware jondu hératame, nani Satan wali warenjoka.

¹³ Nani nukwambu téta nani yikafre sémbut male hurutame. Nani angi yamba hurukéme. Nani séfélak hénoo sata nani wangété yandaka hulingu sata wangété yamba yakéme. Nani nawula du takwa wali haraki saraki sémbut yamba hurukéme. Yikafre joo nak duka yaata,

nanika yahafi yandét, wun duka nani haraki mawuli xékéhazi yata yamba waru warekéme.

¹⁴ Nani nana haraki saraki mawuli xékéhazi yata, wun haraki saraki sémbut hurunjoka yamba sarékékéme. Sarékéhazi yata nani sanda wur sandambeka makimbu nani Jisas Kraisé sandatame. Wungi sandata nani nana Néma Du Kraismbu huli mawuli hérae, nani dé wali natafa mawuli héraata jémba retame.

14

Nak duna sémbutka yamba wakéme

¹ Guni Jisas Kraisna hundika xéka déka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nanguka guna mawuli hambuk ye dé jémba té. Jisas Kraisna hundika xékéka du takwa nawulak déka sarékéta mawuli yéték sarékéndaka deka mawuli hambuk yahafi yata jémba téhambandé. Wungi mawuli yakwa du takwa gunika yandat, guni dika yikafre mawuli yata di wali reta hundi bulétanguni. Hundi buléta guni di wali deka mawulimbu sarékéndaka jooka warukénguni.

² Jisas Kraisna hundika xékéka du takwa nawulak di wa, “Nani atéfék hamwi hénoo satame. Wungi hurumbete, God yikafre mawuli dé ye.” Wungi wandaka Kraisna hundika xékéka du takwa nawulak, deka mawuli hambuk yahafi yata jémba téhazi yandéka, di wa, “Nani hamwi yamba sakéme. Hénoo male satame. Wungi hurumbet, God yikafre mawuli yatandé.”

³ Du nak dé hamwi sata dé hamwi sahafi yakwa du takwaka haraki mawuli yamba xékékéndé. Wungi male, hamwi sahafi yakwa du takwa di

haraki mawuli yamba xékékéndi, hamwi sakwa du takwaka. Yingafwe. God dika akwi dé mawuli ye.

⁴ Guni héndé nak duna jémba yakwa duna sémbutré xétaka hurukwexé? Di Godna jémba yakwa du di. God wun jémbaka hatikwa du reta dé male wun jémba yakwa du takwana jémbaré xéta watandé, yikafre jémbaka akwi, haraki jémbaka akwi. Wunde du takwana mawuli hambuk yahafi yandét, God dika hu hwehafi yata diré yikafre hurutandé, deka mawuli hambuk ye jémba téndéte. Dé diré yikafre hali hurundé.

⁵ Du nak dé wa, “Nukwa nak néma nukwa dé. Wun nukwa atéfék nukwaré dé sarékéngwandé.” Wungi wandéka du nak dé wa, “Atéfék nukwa di wungi male nukwa di.” Wungi wandéka wuni guniré we: Guni hafu guna mawulimbu wun nukwaka sarékétanguni. Sarékéta guna mawulimbu sarékénguka maki hurutanguni.

⁶ Natafa nukwaka “Néma nukwa dé” naakwa du takwa di wun nukwa nana Néma Du Godna ximbu di haréké. Wu yikafre dé. Hamwi sakwa du takwa nana Néma Du God yikafre joo dika hwendénka sarékéta déka yikafre mawuli yata di déka ximbu di haréké. Harékéta di sa. Wungi yikafre dé. Hamwi sahafi yakwa du takwa di akwi nana Néma Du Godka sarékéta déka yikafre mawuli yata di déka ximbu haréké. Harékéta di hénoo se. Wungi akwi yikafre dé.

⁷ Du nak dé hafuré yikafre hurunjoka rehambandé. Du nak dé hafuré yikafre hurunjoka hiyahambandé.

⁸ Nani hiyahafi re, nani Néma Duna jémba yanjoka nani wungi re. Nani hiyaata, nani Néma Duna jémba yanjoka nani hiya. Nani hiyahafi re, nani hiyae, wu nani Néma Duna du takwa nani.

⁹ Wun jooka dé Kraisi hiyae dé wambula ramé. Hiyandé du takwaka akwi, nani hiyahafi yandé du takwaka akwi néma du renjoka dé hiyae dé wambula ramé.

¹⁰ Guni, métaka we guni guna nyama bandina sébutré xe guni dika haraki hundi we? Métaka we guni guna nyama bandina sébutré xe dika haraki mawuli xéké? God hafu dé nana kot xékéka du retardé. Nani déka makambu témbet, dé hafu nana jémbaré xe watandé.

¹¹ God wungi yatendékaka Godna nyingambu angi dé wa:

Néma Du dé wa, “Wuni néma du reta guniré wuni we.

Atéfék du takwa yae wunika hwati séta wandé datandi.

Wandé daata di wuna ximbu harékétandi.

¹² Wun hundika sarékéta nani xékélaki. Nani atéfék Godna makambu tétame. Téta nani, nana hurumben sébutka déré watame. God hafu wunde sébutka watandé.

Nana nyama bandi haraki sébutmbu xakrindamboka, diré yikafre hurutame

¹³ Nani atéfék Godna makambu tétembekaka sarékéta, nani angi hurutame. Nani du takwana sébutka wambula baka yamba wakéme. Nani nana nyama bandika yambumbu man xatukwe xakrindaka joo yamba takakéme.

¹⁴ Wuni hafu wuni xékélaki, nana Néma Du Jisas dé atéfék hamwi hénooka dé mawuli ye. Nani wun

hamwi hénoo sata nani haraki sémbut huruhambame. Wungi wuni xékélaki. Xékélakita angi akwi wuni xékélaki. Du takwa nawulak jémba sarékéhafi yata di nawulak hamwika wa, “Nani wun hamwi sambemboka God hélék dé ye. Nani wun hamwi sata nani haraki sémbut huru.” Wungi wata di deka hundika xékéhafi yata wun hamwi sata di haraki sémbut huru, deka mawuli sarékéndanka.

¹⁵ Wungi xékélakita wuni guniré we. Guni wun hamwi sangut, wafewana guna nyama bandi guniré xéndat, guni deka mawuliré haraki hurutanguni, di dika wandan haraki sémbut hurundate? Guni wungi huruta, guni dika némafwimbu mawuli yahambanguni. Krais wunde du takwaka hiyandénka sarékéta guni sahafi yandaka hamwika sarékéhafi ye wun hamwi yamba sakénguni, deka mawuliré haraki huruhafi yanjoka.

¹⁶ “Yikafre” nangun jonduka nawula du takwa “Haraki saraki sémbut dé” nandamboka, guni deka mawuliré haraki hurundaka sémbut yamba hurukénguni.

¹⁷ Nani xékélaki. God néma du reta dé hénoo, hamwi, hulinguka akwi, angi wahambandé, “Wu néma joo dé.” Wungi wahafi yata dé wa, “Ané joo male wu néma joo dé. Wuna Hamwinya guna mawulimbu wulaaye téndét, guni yikafre sémbut male huruta, nak du takwa wali jémba reta, guni yikafre mawuli yata wunika mawuli sawuli yatanguni. Wun joo male wu némafwi joo dé.” Wungi God wandéka wun néma jooka nani xékélaki.

¹⁸ Guni wungi reta Kraisna jémba yangut, God

gunika yikafre mawuli yandét, nawula du takwa akwi gunika yikafre mawuli yatandi.

¹⁹ Wawun hundika sarékéta guni guna du takwa wali jémba renjoka wungi hurutanguni. Huruta guni deka mawuliré yikafre hurungut, di guna mawuliré yikafre hurutandi.

²⁰ God jémba dé ye, du takwa déka sarékéta jémba rendate. Wafewana guni hamwi sata déka jémbaré haraki hurutanguni? Wungi yamba hurukénguni. Atéfék hamwi yikafre di. Haraki saraki sémbut yingafwe. Guni hamwi sangut nak du xéndét déka mawuli haraki yandét haraki sémbut guni huru.

²¹ Guni guna nyama bandi guna sémbutré xétaka haraki sémbut hurundamboka guni hamwi akwi, wain hulingu akwi, nawula jondu akwi sahafi yangut, wu yikafre dé.

²² Guni saréka guni atéfék satenguka hénoo yatenguka jémbaka xékélakita, guni wunde jonduka du takwa wali hundi bulékénguni. God wali hundi bulétanguni, wun jonduka. Dé wali hundi bulétaka guni nak nak angi watanguni, “Wuni xékélaki. Huruwun sémbut yikafre sémbut dé.” Wungi wata guni wun jonduka yikafre mawuli yatanguni.

²³ Nani xékélaki. Nani mawuli yambeka hamwika angi wambet, “Nani wun hamwi sata nani haraki sémbut hurutame, o yingafwe?” Wungi wata nani wun hamwi sata nani haraki sémbut nani huru, jémba sarékéhafi yambenka. Nani joo nak hurunjoka mawuli yata, wun jooka “yikafre sémbut dé” nahafi yata wun joo huruta, nani haraki sémbut nani huru.

15

Krais sarékéndén maki du takwaka sarékétame

¹ Nani Jisas Kraiska jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” nambeka nana mawuli hambuk ye dé jémba té. Jisas Kraiska hundika xékékwa du takwa nawulak di déka sarékéta mawuli yéték sarékéndaka deka mawuli hambuk yahafi ye jémba téhambandé. Téhafi yandéka di angi wa, “Nani wun joo huruta haraki saraki sémbut hurutame, o yingafwe?” Wungi wakwa du takwaka nani sarékétame. Nani mawuli yambeka maki male yamba sarékékéme. Dika sarékéta nani wun haraki nandaka sémbut yamba hurukéme.

² Nani nak nak nana nyémayikaka sarékéta diré yikafre hurutame, di Kraiska jémba sarékéndat deka mawuli hambuk ye jémba téndéte.

³ Nani xékélaki. Krais akwi déka mawuli yandéka makimbu male huruhambandé. Déka hurundén jonduka Godna nyingambu angi dé wa: “God, di ménika haraki saraki hundi wandaka wun hundi wunika akwi dé yae.” Wungi dé wa.

⁴ Hanja rendé du Godna jémbaka du takwaré wakwenjoka di Godna nyingambu hundi hayi. Wungi hayita di naniré akwi Godna jémbaka wakwenjoka di hayi. Nani wun hundi xékéta yikafre mawuli yata déka jémba yata, dé naniré hérae hura yitendékaka haxémbete, di wun hundi hayi.

⁵ Yikafre mawuli hwékwa du God guna mawuliré yikafre huruta gunika hambuk hwendét, guni Krais Jisas wali natafa mawuli héraata, dé hurundén maki, guna du takwa wali natafa mawuli male héraata, jémba retanguni. Wungi wuni déré wakwexéké.

6 Guni atéfék wungi huruta natafa mawuli héraata natafa hundi wata nana Néma Du Jisas Kraisna yafa Godna ximbu harékéngute, wuni déré wakwexéké.

Krais Judaré yikafre huruta dé nak téfana du takwaré akwi yikafre huru

7 Krais guniré dé yikafre huru, guni déka hundika xékétaka déka du takwa rengute. Krais wungi huruta dé Godna ximbu haréké. Guniré yikafre hurundén maki, guni wawun hundika sarékéta nak du takwaré yikafre hurutanguni, di guni wali rendate.

8 Guni atéfék wungi yangute guniré angi wuni we. Jisas Krais Judana du takwaré yikafre hurunjoka dé deka jémba yakwa du dé re. God mwi hundi wandénka xékélakindate, dé wungi re. Deka mandékaré God wandén hundi mwi hundi xakundéte, dé Jisas Krais wungi re.

9 Nak téfana du takwa God du takwaka saréfa nandékaka xékélakita, déka ximbu harékéngute, Krais dé wungi re. Dé wungi rendénka Godna nyingambu angi dé wa:

Wuni nak téfana du takwa wali reta ména ximbu harékétawuni.

Harékéta wuni ména ximbu gwar watawuni.

10 Nak téfana du takwaka Godna nyingambu wambula dé wa:

Guni nak téfana du takwa guni Godna du takwa wali yikafre mawuli mé guni ya.

11 Ané hundi akwi Godna nyingambu dé wa:

Guni nak téfana du takwa atéfék, Néma Du Godna ximbu harékétanguni.

Atéfék héfambu rekwa du takwa akwi déka ximbu harékétandi.

¹² Hanja Godna profet Aisaia Godna nyingambu ané hundi dé hayi:

Hukémbu du nak xakutandé, Jesina hémémbu.

Xaakwa dé nak téfana du takwaka néma du re-tandé.

Rendét di déka jémba sarékéta haxétandi, dé diré yikafre hurundéte.

¹³ Guni yikafre mawuli hwekwa Godka jémba sarékéta déka hundika “Mwi hundi dé” guni na. Nanguka wuni déré wakwexéké, dé wandét guni Jisas Kraisma hundika xékékwa du takwa wali natafa mawuli héraata Godka mawuli sawuli yangut, yikafre mawuli guna mawulimbu sukweka téndéte. Téndét God wandét déka Hamwinya gunika hambuk hwendét, guni yikafre mawuli yata jémba haxétanguni. God guniré yikafre huruta guniré hérae déka getéfaré hura yitendékaka jémba haxétanguni. Wungi wuni déré wakwexéké.

Pol Godna jémba yandékaka dé yikafre mawuli ya

¹⁴ Wuna nyama bandi, guni yikafre sémbut hurukwa du takwa rengukaka wuni xékélaki. Guni Godna hundika jémba xékélakita, guni guna du takwa déka hundi xékéta jémba rendate, diré hali wakwengu. Wungi wuni xékélaki.

¹⁵ Xékélake wuni wun hundika roohafi yata wuni wun hundi hambukmbu maki wuni gunika hayi. Guni tale wakwewun hundika wambula sarékéngute, wuni wun hundi hayi. Tale God wuniré dé yikafre huru,

¹⁶ wuni Kraisma Jisasna jémba yawute, nak téfana du takwaka. Wun jémba yata wuni pris maki téta

wuni Godna yikafre hundi wa, nak téfana du takwaka. Di wuna hundi xékéta Jisas Kraiska jémba sarékéndat, wuni diré Godka hwenjoka wuni wun hundi wa. Hwewut, Godna Hamwinya wandét, di Godna hémémbu xaakwa déka makambu yikafre du takwa retandi.

¹⁷ Krais Jisas wali natafa mawuli héraata Godka wungi jémba yata wuni wun jémbaka wuni mawuli xiyaata wuni we.

¹⁸ Krais wun jémba yawute wunika hambuk dé hwe. Nak téfana du takwa déka hundi jémba xékéndate, dé wunika hambuk dé hwe. Wunika hambuk hwendéka yawun jémbaka watawuni. Wun jémbaka male watawuni. Ané jémba wuni ya. Nak téfana du takwaré Kraisna hundi wata di wali reta yikafre jémba wuni ya.

¹⁹ Godna Hamwinya hambuk wunika hwendéka wuni nak maki nak maki hambuk jémba yata hanja xéhafi yandan jémba deka makambu wuni ya. Yata wuni Jerusalemémbu Kraisna hundi wata wun getéfa yatakataka atéfék hafwambu yitaka yatakata déka atéfék hundi wata wuni Ilirikumna héfambu xaku.

²⁰ Wungi yata angi wuni mawuli ye. Kraiska xékélakihafi yakwa du takwaré male déka hundi watawuni. Du nak nak du bakéndén hwaarmbu ge tohafi yandéka maki, wuni nak du Kraiska wandéka du takwaré Kraisna hundi wanjoka hélék wuni ye. Wungi mawuli yata Kraiska xékélakihafi yakwa du takwaré wuni déka hundi wa.

²¹ Wunde du takwaka Godna nyingambu angi dé wa:

Déka hundi xékéhafi yandé du takwa déka hundi xékétandi.

Xékéta xékélake déré xétandi.

Pol Romna du takwaré xétaka Spenré yinjoka dé mawuli ya

²²⁻²³ Wungi jémba yata, séfélak héki hwari gunika yae guni Rom guna saawi xénjoka némafwimbu mawuli yata, gunika yanjoka wuni hurufatiké. Ané getéfambu akwi, ané getéfana hafwambu akwi, wuna jémba wundé yasékewu.

²⁴ Yaséketaka némbuli Spenré yitawuni. Wun héfaré yinjoka tale gunika yatawuni. Yae guni wali reta hundi buléwut wuna mawuli yikafre yatandé. Yikafre yandét guni wuniré yikafre hurungut wuni Spenré jémba yitawuni.

²⁵ Tale Jerusalemémbu rekwa Godna du takwaka yéwa hwenjoka yitawuni.

²⁶ Krais Jisasna hundika xékékwa du takwa nawulak Jerusalemémbu reta jonduka hurufatikéndaka di Masedoniambu akwi Akaiambu akwi rekwa du takwa di yéwa hunduwe hari hwenjoka di we.

²⁷ Di yéwa hunduwe dika hwenjoka di mawuli ye. Tale Judana du Kraisna hundi xékétaka di wun hundi nak téfana du takwaré wata di Godna yikafre jondu dika hwe. Hwendaka di wun yikafre hundi xékétaka Krais wali jémba reta di wun yikafre jonduka we hasa hwenjoka di ané héfana jondu hunduwe hari hwetandi.

²⁸ Wuni ye wun yéwaka jémba hatitaka Jerusalemémbu rekwa Godna du takwaka hwewut, di xékélakitandi, nak téfana du takwa akwi

Godna hémémbu rendakaka. Wun yéwa hwetaka gunika yae guniré xétaka Spenré yitawuni.

²⁹ Wuni xékélaki. Krais wuniré yikafre hurundét, yikafre mawuli wuna mawulimbu sukweka téndét, wuni gunika yae Kraisna hundi guni wali buléwut, Krais guniré akwi yikafre hurundét, yikafre mawuli guna mawulimbu sukweka tétandé.

³⁰ Wuna nyama bandi, guniré wuni we. Godna Hamwinya naniré yikafre hurundéka nani Jisas Kraisna hundika xékékwa du takwaka némafwimbu mawuli ye. Wun jooka sarékéta nana Néma Du Jisas Kraiska akwi sarékéta guni wuni wali Godka hambukmbu wakwexékétanguni, atéfék nukwambu, dé wuniré yikafre hurundéte.

³¹ Dé wuniré yikafre hurundét wuni Judiana héfaré yiwut wumbu reta Jisas Kraisna hundika xékéhafi yakwa du takwa wuniré haraki yamba hurukéndi. Dé wuniré yikafre hurundét wuni Jerusalemré ye wumbu rekwa déka du takwaka yéwa hwewut di yikafre mawuli yata wun yéwa hératandi.

³² Mawuli yandat, dé gunika yawute mawuli yandét, wuni yikafre mawuli yata déka mawuli sawuli yata gunika yatawuni. Yae guni wali rewut nana mawuli jémba tétandé. God wungi wuniré yikafre hurundéte, nani atéfék déré wakwexékétame.

³³ Yikafre mawuli hwekwa du God guna mawulimbu téndét, guni atéfék natafa mawuli héraata jémba rengute wuni déré wakwexéké. Wu mwi hundi dé.

16

Pol séfélak du takwaka dé dinguna na

¹⁻² Guni ané hundi mé xéké. Krais Jisasna hundika xékékwa takwa hésí, léka xi Fibi, gunika yatalé. Yalét guni léka yikafre mawuli yata léré yikafre hurutanguni. Godna du takwa nana Néma Duna hundika xékékwa atéfék du takwaré wungi hurumbet, wu yikafre dé. Lé Senkriambu reta Krais Jisasna hundika xékékwa du takwaré yikafre huruta lé Godna jémba ye. Lé séfélak du takwaré yikafre huruta wuniré akwi lé yikafre huru. Lé yae jondu nawulakéka hurufatikélét, guni, naniré yikafre hurulénka sarékéta, léré yikafre hurutanguni.

³ Prisila bér Akwilaka dimbéna natanguni. Bér wuni wali Krais Jisasna jémba yambékandé.

⁴ Nani wungi jémba yambeka nawula du wun jémbaka hélék yata di wuniré xiyanjoka mawuli yandaka bér wuniré yikafre huru. Hurumbéka béré akwi xiyanjoka di huru. Bér wuniré yikafre hurumbénka, wuni bérka mawuli yawuka di nak téfambu yae Krais Jisasna hundika xékékwa atéfék du takwa di akwi bérka di mawuli ye. Mawuli yata bérka nani wa, “Dimbéna.”

⁵ Krais Jisasna hundika xékéta bérka gembu bér wali hérangwanda Godna hundi bulékwa du takwaka akwi dinguna natanguni. Epainetuska diména natanguni. Déka wuni némafwimbu mawuli ye. Esiana héfambu rekwa du takwaré sarékéngwanda dé tale Kraiska jémba saréké.

⁶ Mariaka dinyéna natanguni. Lé guniré yikafre hurunjoka séfélak nukwa lé hambuk jémba ya.

⁷ Wuna hémna du, Andronikus bér Juniaska diména natanguni. Hanja Kraiska jémba yambéka Kraisna mama du wun jémbaka hélék yata bérre akwi séndé gembu takandaka bér wumbu hwa. Bér tale Kraiska jémba sarékémbéka wuni hukémbu déka jémba saréké. Bér Kraisna hundi hura yikwa du reta déka hundi jémba male bér wa.

⁸ Ampliatуска diména natanguni. Dé nana Néma Duna jémba yandéka wuni déka wuni némafwimbu mawuli ye.

⁹ Kraisna hundika xéka nani wali jémba yakwa du, Urbanuska diména natanguni. Némafwimbu mawuli yawuka du, Stakiska diména natanguni.

¹⁰ Apeleska diména natanguni. Dé Kraisna jémba jémba yandénka, nani xékélaki. Aristobulusna gembu rekwa Kraisna hundika xékékwa du takwaka dinguna natanguni.

¹¹ Wuna hémna du, Herodianka diména natanguni. Narsisusna gembu rekwa nana Néma Duka jémba sarékékwa du takwaka dinguna natanguni.

¹² Nana Néma Duka hambuk jémba yakwa takwa yéték, Trifina bér Trifosaka dimbéna natanguni. Némafwimbu mawuli yambeka takwa, Persiska dinyéna natanguni. Lé séfélak hambuk jémba lé ya, nana Néma Duka.

¹³ Rufuska diména natanguni. Dé nana Néma Duna yikafre jémba dé ya. Déka ayiwaka dinyéna natanguni. Wuna ayiwa wuniré yikafre hurulén maki, Rufusna ayiwa wuniré lé yikafre huru.

¹⁴ Asinkritus akwi, Flegon akwi, Hermes akwi, Patrobas akwi, Hermas akwi, wunde du wali reta Krai Jisasna hundika xékékwa du takwaka akwi dinguna natanguni.

15 Filologus bér Julia, Nereus akwi, déka nyange akwi, Olimpas akwi, di wali rekwa Godna atéfék du takwaka akwi dinguna natanguni.

16 Nani Godna du takwa hurumbeka maki, guni guna du takwaka yikafre mawuli yata diré tamarutanguni. Kraisna hundika xékékwa atéfék du takwa gunika dinguna di nae.

Du nawulak di Krais Jisasna hundika xékékwa du takwana mawuliré haraki huru

17 Wuna nyama bandi, guni wawuka hundi jémba mé xéké. Du nawulak di Krais Jisaska déka du wandaka xékéngun hundi xékéhafi yata di nak maki hundi wa. Wandaka du takwa nawulak deka hundi xékéta waru wareta nak maki nak maki mawuli di ye. Yata natafa mawuli hérahafi yata di jémba rehambandi. Guni wungi wakwa duka xékélaki naata dika afakambu tétanguni.

18 Wungi wakwa du di nana Néma Du Kraisna jémba yahambandi. Di haraki saraki mawuli xékéta deka séfika male di saréké. Sarékéta di haraki saraki sémbut huru. Huruta di yénataka hundi wandaka di jémba xékélakihafi yakwa du takwa nawulak di dika wa, “Wu yikafre hundi di we. Nana ximbu harékéndaka nani deka hundika nani mawuli ye.” Wungi wata di xékélakihambandi. Yéna yakwa duna hundi deka mawuliré dé haraki huru.

19 Guni Godna hundi xékéta wandén maki hurunguka, atéfék du takwa di xéké. Wungi hurunguka wuni gunika yikafre mawuli yata mawuli sawuli wuni ye. Mawuli yata guni angi hurungute wuni mawuli ye. Guni xékélakitanguni. Méta sémbut yikafre sémbut dé? Méta sémbut haraki

sémbut dé? Wungi xékélakita guni haraki saraki sémbutka hu hweta yikafre sémbut male hurutangununi.

²⁰ Nakélak huru mawuli hwekwa God, dé Satanré bari haraki hurutandé, Satan guna man ekombu rendéte.

Nana Néma Du Jisas Kraisa guniré yikafre hurundéte wuni déré wakwexéké.

Du nawulak Romka di dinguna nae

²¹ Wuni wali jémba yakwa du, Timoti, dé gunika dinguna nae. Wuna hémna du hufuk, Lusius, Jeson, Sosipater di akwi gunika dinguna di nae.

²² Wuni Tertius wuni Polna hundi xékétaka wuni déka ané nyinga hayi. Wuni akwi nana Néma Duna ximbu gunika dinguna wuni nae.

²³⁻²⁴ Gaius dé gunika dinguna dé nae. Wuni Pol, Gaius wali rewuka dé wuniré jémba hati, déka gembu. Dé atéfék Jisas Kraiska hundi xékékwa du takwaka akwi dé jémba hati. Erastus dé gunika dinguna dé nae. Dé ané héfana gavmanéna yéwaka dé hati. Nana nyayika Kwartus akwi dé gunika dinguna dé nae.

Nani Godna ximbu harékétame

²⁵⁻²⁶ Nani Godna ximbu harékétame. Dé guna mawuliré yikafre hali hurundé, guni déka jémba sarékéngute. Jisas Kraiska hundi wata wuni Godna hambukéka guniré wuni we. Hanja Jisas Kraiska jémbaka God hundi dé faku. Séfélak héki hwari wun hundi dé faakwa re. Godna profet nawulak wun jooka Godna nyingambu di hayi. Hayindaka nawulak du takwa wun jooka xékélakihambandi. Némbuli wungi rekwa God naniré dé wa, nani Jisas

Kraiska hundi wambete. Wandéka nani yitaka yatakata atéfék du takwaré Jisas Kraiska hundi we. Di atéfék Jisas Kraiska jémba sarékéta Godna hundi xékéta wandén maki hurundate, nani diré Jisas Kraisna hundi we.

²⁷ God male dé atéfék jonduka xékélaki. Xékélakindéka, nani Jisas Kraisna ximbu dé wali hundi buléta déka ximbu harékétame, wungi re wungi re. Wu mwi hundi dé.

Godna Hundi
The New Testament and Jonah in the Hanga Hundi
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Jona long tokples Hanga Hundi
long Niugini

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hanga Hundi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

1ddf7e66-687a-510b-a2b8-6f29f6c72eaf